CHmă TOZTIE

sau

Şcoala moralului care învеţă

TOATE OBICEIURILE ŞI MORAVURILE CELE BUNE

Compusă în versuri de

ANTON PAN

Profesorii de Musle-a vacală ală – şcokter naţionale din Bucureşci.

Retipărită cu binecuvântarea şi cheltuiala Prea Sânţieisele Părintelui Episcopii alţi Eparcliiei Râmnicu p. p. THANASIE.

CRAIOVA.

Typographia Philip Lasafi1876

Către Cititori!

Această carte frumoasă.

A fostă întâiu şi-ntâiu scosă, în limba cea latinescă.

(A noastră cea strămoşească), Dându-i ca să se numească.

Şcolă cea moralicească: Care şi sub acestui nume;

S-a împrăştiată în lume, Din limbi în limbi traducând-o, şi-n totu’ chipula prefăcend-o, Fieşi-care o făcuse

În limbă-i, cum îi plăcuse, Precum şi în rumăuesce

Două feluri se găseşce, Care acum şi de mine într-a treia oră vine, Cum se vede întocmită

Şi în versuri poezită; Dar creţlu că nu-I cu putinţă, Din ceea ce au şciinţă.

„Vorbe próste să nu ţlică Pentr-acestă cărticică, Cum că, nu are în sine

Stilü frumosü cum se cuvine: Şi eu totü a şi a ţii cu eră.

Fără ceva reü să-mi pară, Căci sciü că nu-i om să facă.

Yr-un lucru, la toţi să placă. Fie căruia-l place

Aceia ce însuşi face, Cusurulü altui zăresce, ílü

judecă, lü preţuesce, Iar d-alü sëû se poticnesce.

Şi la elü nici nu gândesce. Acesta cum vedem bine.

O facem fieşce cine, D-aceia cum mi se pare, Nu e lucru de mirare, D-o sta cinevă să ijlică Cevà d-asta cărticică, Eu dér fără supărare.

Lasü pe toţi, pe fiă-care, Să o judece în pace.

Cum vor vrea şi cum le placé.

Anton Pan.

PREFACIA.

Din câte părţi omulţi are.

Suffletulu este mai mare. Elu e partea cea cinstită.

Şi mai scumpă, preţuită, Suffletulu pe trupu îl u are

Lui – şi ca o mădulare, Pe care îl u stăpânesce.

Ca p-un supusQ, cum voesce, Trupulu nimica nu poate

Fără suffletu întru toate; De aceia se cuvine

Să-ngrijim de densul Q bine, Făcându-i după putinţă.

Câte sun tu spre folosinţă, la să-i dămu înfrumuseţare.

Dup-aşa încuviinţare; Însă nu se cade eră

Şi trupulţi celu din afară.

Să-lu lăsămu în neplăcere.

Şi să ia. trecem cu viedere: Ci ca pe o mădulare.

Sală avem sub cercetare, şi să-i purtămii îngrijire, Spre a sa împodobire, Cu Tegulata purtare.

Şi cu buna cumpătare: Căci omenii aQ din fire

De obşte obicinuire, Numai de a privi faţa.

Şi a judeca viaţa; La alte bunătăţi, care

În suffletulu seu leare, Nu să uită să le veţlă.

Nici talenturî cerceteţlă. De se portă ore-cine

Regulaţi, cum se cuvine, îl u numese Q de-omu ai minte>

Şi îi dau de obşte cinste, Iar de se portă împotrivă, La ori ce fără potrivă.

Ilu judecă fiă-care
De nebunu', şi cinste n-are. Pentr-acesta se cuvine, Să-ngrijim fireşte cine, D-a împodobi mal-nainte
Suffletulu, cu fapte sfinte, şi să ne punem silijţa.
Pe câtu ne este putinţa"; Să-l ştergem prin îndreptare.
Şi ori câte greşeli are: Căci. şi unu trupu făcutu bine, Cu frumuseţi cum se cuvine, De s-o întâmplă s-aibă în faţă.
Yre o pată de negreţă, Ace-a lui se socotesce De urâciune, fireşce. Asemenea ş-o greşelă
Dă suffletulul negrelă, şi-lu face urâtu în lume.
De portă în vecii reu nume; Mai vârtosu pentru aceste, Musca spre pildă ne este:
Că precum ea pe susu zboră.
Şi ducendu-se incongioră Grădini, Flori mirositore.
Pomi, sau livezi roditore, şi fără în semă să bage- Acele frumuseţi drage Alergă, merge, se pune.
Pe stârvurl, pe-mpuţiciune, şi din acelea-nvieţă.
Mănâncă mai cu dulciţă. Aşa şi din omeni eră.
Uni făcu întocma chiară: Virtuţile cele l-alte.
Şi talenturile-nalte, Nu au ochi ca să le vaţlă, Nici nu le mai cercet-a: Dar nasu au să mirosească.
Câtu de puţin să greşească: Şi ca muştele îndată.
Să lipescu pe acea pată, şi-ncepu de rău s-o vorbească, Prin guri să o clevetească.
Din mică să o mărqscă
Şi s-o îngrdşe, s-o lăţească. Deci dar cu t<5 te aceste.
Aici cuvântulti-mi este, De învăţătura trupească.
Ca cum să se împodobească, Cu moravurile bune.
De obşte fieşi-ce june; Însă unei au în ură
Trupesca învăţătură, şi ca o nesuferită.
Nu le este primită; Ba încă cu defăimare.
O iaii în râsu forte tare, şi-ncepii între el să <Jică.
Că suntu lucruri de nimică; Dar câţi judecă-nainte

Tote faptele, cu minte, Nu vorti găssi fără cale, Aceste poveţi morale; Ci le voru lua de drepte. De bune, şi de înţelepte.

Şi puindule-n lucrare.

Vorii culege folosii mare: Mai vârtosu cum să priveşce, Prunciloru prea trebuieşce, la de mici să se deprindă.

Virtuţile să copiinţlă, şi cu vârsta împreună.

Să ea creşcerea cea bună, Cu care să-mpodobeşce, Suffleteşce, şi trupeşce.

CHRISTOITIE

seu

SCOAÂjA modalului

CAP. I.

Pentru evlavia spre cele Dumnefaeâcă.

Nu numai e creştinesce.

Precum şi sfântulu grăiesce.) Că la ori ce ne pricepem.

De la Dumneţleti să-ncepem, şi să sfârşim total d-aună, Cu Dumnezeii împreună: Ci şi-n-vieţă suffleteşce, Forte multQ ne folosesce:

1) Sf. Grigorie Theologulu.

Că de la elfi fieşt care

Viăm, şi avem umblare. Dumnezeii este-nceputulfi.

Şi sfârşită la totu' veţlutulă, De la elli. toate purcede.

Şi la elfi mergu, cum se vede. De aceia fiecare

Creştin, datorie are, Intru tot-a sea viaţă.

Cându se şcolă dimineaţă, încă din aşternutfi gândulfi

La Dumnezeii înălţându-lfi, Să-lu. laude, să-lu mărăscă.

Şi din suffletfi să-lfi slăvească: Mal multfi să-i dea mulţămire

Din inimă, cu simţire, Pentru ndptea cea trecută.

Care de elfi e făcută, Pentr-andstră resufflare.

Ş-a trudeloru depărtare, şi încă cu-nchinăciune, Să-i mai facă rugăciune.

Pentru ştiua cea sossită, la s-o frecă folosită, şi de relle să-lu ferescă, Proniea Dumneeascâ.

Şi «îndu face rugăciune, Să fie cu-nţelepciune, Cii s-mţirâj cu-mvăpăere, Din inimă cu durere, la cându grăiesce cuvântulu, Să-lu pricepă şi cu gândul: Iar nu să bolborosească.

Şi l-alte părţi să gândească: Că atunci elu nu citesce, Ci într-adevăru bârfeşce; Şi-n locu să căscige bine.

Elu să blestemă pe sine. Pagubă pentru dobândă, şi-n locu de folosu, osândă!

Dup-acesta darângrabă, Fără să-ncepă vr-o treabă.

Să silescă să alerge.

La biserică dea merge-Ca să ajungă mai tare.

S-asculte sfânta cântare şi d-o putea să păţlescă.

Nicio ţii să nu lipsească, Care altă bunătate.

Ar fi în creştinătate? Însă nu e prin putinţă, Poate s-aibă trebuinţă; Dar Dominicile [toate.

Să le păţlescă câtă poate: Aşa ş-ori ce serbătore Oprită prăznuitore, Trebuie să o păzească, După legea crescinescă.

În Biserică-ntrându deră, Pe locu încă de afară, Descopereţi capu-ndată, Ş-aşa în faţă te aretă:

Că într-acestu ciripii se cuvine.

Să se sfiască ori cine, Cându va vrea să se iveascâ.

În casa Dumneţleascâ. Apoi c-o privire lină.

Dreptu spre oftaru te-ncliină, Colo unde se jertveşte.

Şi cu frică se slujesce, însuşi pâinea cea cerăscă.

Ca suffletulii să-ţi hrănăscă, şi să-l dea în viităre Viaţa nemuritbre.

Aşa dar cu umilinţă.

Fă-ţi ruga ta cu credinţă, Ş-apoi cu faţă smerită, şi cu păşire ţicnită, Mergi la locuţi cu sfială, şi stăi după

rânduială, Păţiindute de acele

Moravuri prăste şi rele care cei fără şciinţă Ire au din nesocotinţă.

Că adică: totu' d-auna

Şoptescii, şi Radu împreună: Şi timpulu de rugăciune Petrecu îndeşertăciune, O! cum de nu sa el fricã.

Şi sfială câtu de mică, La slujba Dumnefleeascã să râdă şi să şoptescă! Ci tu cându stal înainte.

Jertvei cereşcă cel prea sfinte, Să ai temere şi fricã.

Să nu vorbesci de nimică, Nici te suci au te-ntorce, Să priveşti încolo-ncoce.

Şi cându faci închinăciune.

Cerere sau rugăciune, Nu o striga cu glasii mare.

După cum au mulţi dedare, De n-au alţi omeni odihnă, S-asculte slujba în ticnă; Nici fă suspinuri pocite, şi mişcări schimonosite:

Că d-astű-felü de urmări rele.

Urâte forte şi grele şi Dumne-eü se scârbesce, şi totu' omulü le hulesce.

Pe lângă aceste tóté, Să privigeţii eátü se pote, D-a sta în vremea rugătoare

Cu capulâi golii şi-n pici óre; Dar dacă din întâmplare.

De timpii, de nevoie mare, De vre o Thdlă trupâscă.

Ori din vârsta bătrânâscă, Nu vei putea păejli bine.

Întocma cum se cuvine, însă-n acele minutej

Ce suntü forte cunoscute, la séma, şicü, îngrijesce.

Scól, şi capn-ţi dezvăleşte; *Mai alesă* la liturgie.

Trebui este să se ţie, Pentru că l-anchinăciune, şi la sfânta rugăciune.

De nu-şi descopere capulu.

Cum trebuie, toţii bărbatulu, Capulii să-ţi chiar ruşineflă, Precum Pavel cuvintâtjlă.

Cum şi-n netocmită vreme.

Cândii fără de a te teme, S-amestecă în răsti şi-n glume Pre Dumne-eesculii nume; Şi cândii nu ţi s-a cuvine.

Să începi cu <5 re-cine, A te sfădi din scriptură.

Şi să dai învăţătură, Au în astil chipu fără minte, Să bârfeşti spre cele sfinte; Că dacă noi avem paţlă, şi nimenea nu cu-tâţlă, Undeva să pomenâscă.

Şi de ceva’s” a vorbească, împotriva stăpânirii

De vorbele cârmuirii: Cu căţii mal vârtoşii neştine să se fier & că presine

Ca să nu batjocoréscá

Scriptura Dumneţleească! Iar cela ce îndrăznesce.

Şi gura nu şi-o păesce, Acelü omü fără iertare.

Păcatii şi pedépsá are. De aceia se cuvine.

Ca să luâmu séma bine, La orí-ce cándü se vorbesce.

Cum, şi-n ce chipü trebuiesce, Să nu-ntrebuinţămu glume, Gândii se vorbescü cele bune.

CA?. II.

Pentru băgările de séma în conversaţii

Totü lucrulü care îţi place

Şi ílü cugeţi de a-lü face, tiu dragostea şi-m bun are

Pune-lü pururea-nlucrare: Asemenea îngrijesce.

Şi pe căţii poţi te feresce

De lucruri fără de minte, Ce pricinuescii ne-cinste, şi care aducu ruşine între persone streine.

Cândii vei şi la adunare

S-afl vorbesc! cu <5 re-care, Te păţlesce forte tare.

Ca nu din vr-o rea dedare, Să-ţi fie mâinile ajunse

Spre părţile ce le-ascunse, Ali să te scarpini cu ele

Spre locurile acele, Că e lucru de ruşine şi a fi nu să cuvine.

Pricina aceia care

Dă altora supărare, Nu o vorbi niciodată, P<5 rtăte cu judecată. Şi încă nu se cuvine.

Cândii umbli pe drum în sine

Să murarărescă aii să fineri.
Şi ca ciobanii să şuierl: Mai vârtoşii în adunare
Să n-o ai astă dedare. Şi nu-i mai cu supărare.
Ca a mâiniloru mişcare, La care aii mulţi din fire
Netrebnică nărăvire, Cându vorbescii începii de geabă.
Fără loch şi fără treabă, Să-şi misce mâna să-şi jdce, Au picioru-ncolo-ncoce, la cândii aii resboii, bătaie, Vântulii şi umbra se taie: Ci tu d-aste. te feresce, Şeflî şi umblă-nţelepţeşce.
Totii-d-auna la cuvinte
Să aibi luare aminte, Vorbindti, nu strâmba din gură, Gândindii stl faci vr-o figură, Ali să scârţel din măsele, la cândii roţii, rumegi cu ele.
Nici măcar u altă mişcare Asemen ce ţi separe, N-o face, te ruşineţlă, Că alţi să-ngreuâţlă.
Aşijderea se scii iară, Că e forte de ocară, Cândii vorbesci cu ore-cine să te-ntinţii, fără ruşine, Mâinile pieptu-n cordându-ţi, şi mijloculii-anfrângându-ţi, la proşti ca nătărăi, şi după cum facă dulăi.
Iar de face trebuinţă
De vre o mare silinţă să tuşeşti din întâmplare, Au îţi vine strănutare, De vor fi alţi cu tine.
Ia seama împrejura bine, ia să o faci cu fertilă, şi pe câtă poţi cu sfială.
Să nu umpli p-alţi de bale, şi de scuipirile tale.
Dar ş-acăsta nu să cade.
Că bre-cine cândti şade şi ofteţlă aii suspină
Fără să aibă pricină: Iar de al vr-o supărare.
Yr-o silă, vr-o grijă mare, O poţi face dacă-ţi pasă.
Dar nu ca singurii în casă, Să gemi şi să oftezi tare, Tuturoru la arătare.
Cândii staţi de vorbă cu tine
Niscai persone streine „Căţii vei putea te feresce

Să nu cască, că te hulesce: Şi îţi punţi ponosluire.

Că o faci din lenevire, Sau că îl faci să gândească, Că n-ai poftă să-ţi vorbească:

Iar de esci siliţii prea tare, Din vr-o jeodihnă mare, Ori de multă nedormire, Ori d-a capului bolire, Atunci fă-o cu sfiire-Acoperiţii cu ferire, Puindu basmaua la gură.

Ali cu mâna o-n prejură, Trupulu puţinelu mişcându-lu.

Şi obrazulil întorcându-lu, Despre cei ce staii cu tine, Că aşa ţi se cuvine.

Aşa şi cându este cesulu

Cd, să-ţi sufili de muci nasulii să o faci cu paţlă mare, şi cu multă ruşinare; Să nu faci sunetu sufflărei.

Ca cândii trămbiteţii cu nării, încă pe lângă aceste.

Forte scârbosti. lucru este, Cineva cândii îşi privesce Mucii, şi nu-i învelesce.

Ali cându nasu-şi curăţeşte

Cu unghi, şi-lu zvârcoleşte: Ci această trebuinţă

Să o faci cu socotinţă, Cu basmaua cum se cade, şi după Qum bine şede.

Barbară iar însuşire

Este, cu desevărşire, şi urâcib să urmare.

Celoru de nobilă stare, Cându va dormi bre-cine.

Să te plimbi, să nu şeţili bine, Sau să-ncepi să faci vorbire.

Şi să stai în sfătuire, Să nu dai omului ticnă.

Ca să ddrmă în odihnă. Şi atunci cându vremea cere să stai s-asculţf în tăcere, Nil fără d-astâmpărare.

Să nu stai la ascultare, Ci să vorbeşti, fără cale, Basne, şopte d-ale tale.

Şi ori să te plimbi prin casă.

Ca cândti de nimeni nu-ţi pasă: Acesta însă din toate

Celorii mal mari li se pote. Să umble, să stea-n picere.

Cândii alţii suntii în şedere: Precum dascălulii-şi are
Privilegiulii de umblare, Cândii să-ntâmplă de se şcolă între ucenici în şedlă.
Iar cândii esc! la-nvăţătură.
Şi citesc! ceva din gură, Nu striga prea cu glasii mare;
Zicându-ţi lecţia tare, Căci şi această urmare E urâtă forte tare: Cum şi făr' de rânduială
Cându dai altorii ţlăticnelă, Pricinuindă tulburare.
Şi să nu-i laşi l-ascultare, Cândii dascălulii le citescq, şi ceva le tălmăcesce.
Lâng-acestă se cuvine
Ca să se păflescă bine, şi asta regulă care
O dau la fieşte-care: Cândti dascălnia vr-o predare
O spune cu arătare, în şcolă aii unde are
Prin oraşiţi vr-o adunare, Să nu te arăţi pe tine
Cum că al înţeleşii bine Acea-nveţătură dată.
Şi să-ncepi numai îndată, Să închipuiesci cuvinte Altundeva înainte, Cu semne, cu arătare.
Cu a capului mişcare, Cu a mănilor Q pornire.
Şi cu râsuri, cu zâmbire; Căci acesta forte tare
Pricinuesce-ntristare, Celor-a ce te ascultă, şi-ţi faci uriciune multă:
Arătându-le-nfiinţă.
Că-i ai în nesocotinţă, ia pe nişte grei la fire.
Groşi şi fără de simţire. Cassa-ţi s-o aibi îngrijită Bine frumoşii curăţită, N-o ţinea nemăturată.
Ori ne spoită flitată; Aşa şi hainele tale.
Să nu fie fără cale Ici şi colo asvărlite
Nestrânse şi ne-ndoite. Cândii ieşi între omeni eră.
Ali mergi din curta afară, îngrijesce de îţi scote
Hainele de nopte, toate, şi te-mbracă, te gătesce Frumos, ş-aşa te ivesce.
Deci dar şi în acea vreme

Cându să-ntâmplă să te chiame, Undeva la adunare.
Pentru locu au desfătare.
Ce se face peste fire.
Nu-i lăudaţii nicăire: Ba şi nici nu veselesce Aceia ce prisosesce; Aşa dar bine nu este
Să le prelungesc! aceste, Căci lângă ne rânduială îţi aduci şi osteneală; Şi l-aste nu trebuie
Să te porţi ne-nţelepţesce, Când ai vorbesci să tăcnesci tare.
Ori să stai în disputare: Ci cu bună rânduială.
Cu reţionu, cu-ngăduială la or ce total cu măsură
Să scoţi cuvântulu din gură; Şi aşa cu-nţelepciune
Făcând precum ţi se spune, Te obicnuiesc! cu ele.
Căci nu suntu aşa de grele, şi te faci plăcuţii la fire Tuturorii şi în iubire.
Să scii iar lângă aceste.
Cândti. trupu-ţi osteniteste De jocuri, ori de lucrare.
De drum şi de munca mare, Atunci sete de îţi vine.
Nu bea apă, că nu-i bine, Căci aduce stricăciune
Şi bblă aii slăbiciune: Şi să rabijti ţi pe cuvine
Cât-va-n minute-puţine; Şi de câţu ori ce firesce
Înfrânarea folosesce, Căci la o astu-felu de vreme D-acăsta al a te teme.
Iar cându e frigu şi făcu foculu.
Nu şedea să cuprinzi loculu, Ci te trage într-o parte, De dă şi altora parte, la şi ei să se-ncalţlescă:
Iar să nu se stânjinescă: Căci d-a şede-n nemişcare, Este barbară urmare.
Şi d-a scuipi în focii eră Este asemenea chiară: Ori mâinile de a-ţi tinde.
Ca cândii vei a le aprinde, Au să ei focului în braţe.
Ga cândii vrei sală bagi în maţe Puindu să se în căiască Pieptulii şi să se prăjeâcă.
Adevărată urmare

Vrednică de defăimare, şi faptă necuviosă.
Urâtă, şi mojicd să cându fierbe cevaşi vr-odată.
Ori se frige vr-o bucată, Să-ntinţil picioarele tale
Să le-ncalţleşti, fără cale, Caduci necinste cu ele
La bucatele acele, şi la stăpânulu lorti vine Ocară prea de ruşine, Arătându-i în fiinţă, Că-lu ai în nesocotinţă.
Nici spatele nu e bine Ale întoree nescine, Se pune să se-nfierbinte.
Cândă staii alţii înainte, Că e fără cuviinţă.
Şi prea cu nesocotinţă. Şi ori să zgândăresci foculu să umpli împrejura locuia Şi să te joci prin cenuşă.
Cu lemn ori cu nuieluşă, C-aceste le facă ţăranii;
Neciopliţi şi ţiganii; De aceia să se lasse să le facă-ntr-alor casse.
Aşa e şi fără cale
Să tal unghiile tele De faţă cu ore-cine.
Seţlenda de vorbă cu tine, Ori să ţi le roţii cu dinţii Din neajungerea minţii; Căci cu această urmare Aduci neplăcere mare;
Nici să-ţi faci înveţătură
Ca să-ţi bagi mâna-n gură, Ori cum-vă deştele mâinii.
Şi să ţi le lingi ca câinii; Precum uni din dedare.
Şi din semă nebăgare, Aşa-şi petreci! totii-d-aună.
Când sunt cu alţi împreună, De să facil în adunare să-i urască fiă-care.
Lângă această păţlesce
Şi sucitura de deşte, Care îl facii să trosnescă, Cu pornire nebunescă, la cându vor cu a sa mână.
Să şi le rupă din vână: Căci cânte face aceste, Elfi de laudă nu este.
Deci dar şi pentru şedere să ai mare privigliere.
Ca să veşti care cum şede, şi-n ce parte ţi se cade, După cum va fi mijloculii
Aşa îţi alege locuia, ia să nu râă de tine, Văţlându-te

<5 re-cine, Se-endu fără socotelă Afară din rânduială; O regulă dare fie

Care de toţi să se ţie, Adică: cela ce-şi are

Ciiiulu aii rangulu mal mare, Să-şi aibe a sa şedere

La scaunuia de întăâre, Apoi după ceia mai mare

Mergendu derându fiă-care, După mică mal mica să şa-a, Precum şi starea-l urme-a, Dânda unulu la alt cu minte

Cea cuviincioasă cinste: Ori că după vrednicie, Au că după vârstnicie.

Ori că după cuviinţă.

Şi celorii mai cu ştiinţă. Iar după ce şezi păleşte, împrejuri! de te-nveleşte, Stringendu-ţi hainele bine

La pieptu', şi pe lângă tine, Să-ţi acoperi dinaintea P6 n & şi încălţămintea.

Ş-aşa după ce vei face.

Să stal frumoşii şi-mpace, Iar nu să-ţi misce să-ţi joce Trupu, capu-ncolo-ncoce: Şi fără d-astâmpărare

Să dai din mâini din picioare: Ori să înalţi din sprâncene

Şi să clipesc! desu din gene Ori să leţi! pogorâte, Triste şi posomorâte, şi ori bubele strâmbate

Reu, ca nişte destrămate, Ali cu altă strâmbătură.

Să sugî, să le strângi în gură:

C-acestea prea le huleşte.

Podóba cine iubeşte, şi-i suntü urâte din fire, Celui ce cată smerire.

Aşa iar ea séma bine

Cându vorbească cu óre-cine, ia să nu-lü stropesci cu bale.

Şi cu scuipirile téle: Acesta (qlicü) întâmplare

Să face când vorbeşti tare, Pripindu-ţi forte cuvéntulü

De grabü, şi iute ca véntulü; Dar ţi vorba de totü rară

Nu e bună de locü iară, Că la ori ce totü d-aună
Potrivirea este bună; Ci să se obicinuiască
După pilda cea prostâscă: Să ai vorbă potrivită.
Cu măsură cumpănită, Nici să fie prea pripită, Nici prea de totü zăbovită;
Rar să cade să vorbească.
Numai partea femeiască: Iar pripitu (căci nu e bine), Celoru nebuni se cuvine; De aceia darii păleşte.
Şi mai de mijlocii vorbeşte, Depărtându prea ţlăbovirea.
Nici căutându prea pripirea; Şi ar se aibi vorbă plină.
Întocma după pricină, la haina cum e croită
Pe trupu, frumosu potrivită; Iar la cine din aceste
Se va întâmpla şi este, Acelfl fără îndoire
Este vrednicii de hulire.
Pureci ş-alte ca aceste
Asemenea ori ce este, Să nu sfărâmi niciodată.
Când fi vei fi cu alţi vr-odată: Însă dacă din aceste Yeţii la cineva că este
Cum: muci au bale scuipite
Asupra altiri lipite, (Că acesta să-ntâmpleză
De multe ori să se vaşă), Să le scoţi frumosu în tainä.
Und-or fi dup-acea haina, încâtu de va fi putinţă, 1
Însuşi elfi să nu te simtă: Iar cându din cele numite, Asupră-ţi voru fi lipite, şi va voi <5 re-cine
Ca să le ia de la tine. Să nu-lu laşi, ţlicu, ilu popreşte
Smeritu şi înţelepţeşte: Şi iar îngrijeşte tare
Pururea, a ta scuipare S-o ştergi cu piciorulu bine.
Că şade răii şi ruşine; Şi cândii vei să scuipi păleşte.
Ca nu cum-vă nero-eşte, Să scuipi să stropeşti pe altul u, împrăştiindu-ţi scuioatulu.
Şi după ferestră Teră
Pe uliţă-n drum afară, Să nu scuipi păleşte tare, C-asta multe pricini are: Nici scuipa-n casă pereţi.

Să-i umpli ca vrăbieţi, Ci în basma de nu este
Vas într-adinsu pentr-aceste. Cându şeţii cu alţi împreună.
Te fereşte tot d-aună ia să nu te-ntorci pe tine cu dosulu spre ore cine: Că este prea de necinste, şi faptă fără de minte.
Mâncându cu alţi împreună/ Fii iar cu purtare bună: Nu te pleca pe bucate
Atâtu cu necumpătate, Să casei şi să cafli cu nasulu.
Ca cându o să-mbuci şi vasulu: Ci mănâncă omeneşte, Frunlosfi, precum trebuie;
Ş-acelu reu nărăvii îl u lasă, D-a lovi cu mâna-n masă, Nici să baţi în farfurie
Cu, cuţitu orî cu ce fie. Şi şeţii precum se cuvine, Pe acelu de lângă tine, Pernă şi raţlim nu-lii face, şi nelăsându-lu în pace, Ci totu' cu mâna mişcându-lu, Ori cu cotulii împingându-lfi la tu fără omenie
Să mănânci cu lăcomie. Şi din cel ce şedu la masa
Undeva ori l-a ta casă, Pe nimeni, fierţi în minte.
Să nu-Iu tragi de-mbrăcăminte, Ori să-i faci altă mişcare.
Ca cum să-ţi dea ascultare, şi să ţi se uite-n buţie.
Vrândii vorbele să-ţi au ţie: Că toţi atuncea vor ţlice, Că al năravuri mojice;
Mai vârtosu cându nebuneşte
Dă cineva ş-inboldeşte Lovindu în cdste cu cotulu E supărători cu totulu-", Ci orî vorbe ori glume.
E destulă să-i ţlică pe num", Sau dup-aşa boierie, şi avut-a vredniqie
Şi numai cu limba vorbeşte.
Iar nu din măint şi din deşte, şi cu trupulu au cu capulty
Să te-mvărteşti ca dulapulu: Şi orî se apuci ca unii
Să-ţi frecă palmele şi pumnii: Şi ochi-mprejuru să-ţi

joce, Uitându-te-n colo-n coc6, Privindu cându una cânddu alta, După nebunesca faptă:

Ci stându: totu-d-auna ţie ochii pironiţi să-ţi fie.

Spre omul a care-ţi vorbeşte, S-asculta ce-ţi povesteşte: Iar nu răzniţi în vr-o parte Aiurea-ţi locuri deşarte; Însă nici peste, măsură

Să te uiţi mereii în gură, încâtii atâta tâmpa să meargă, Să nu-ia laşi muşchii să-şi şteargă.

Şi de haine se cuvine

Să-ngrijeşti cum staa pe tine, ia să fie potrivite.

Şi pe trupa bine-ntocmite; Însă şi acesta iară.

Să n-o faci din cale-afară, Să te arăţi muieratica.

Că e lucru nebunaticţi: Nici mâinile în toată păsuia

Să-ţi umble în capa cu cesulfi, Să-ţi dregi, să-ţi netezeşti perii, Să ţi-l pepteni să să-i perii:

Nici ochii multă să-ţi privească.

Cu uitătură prostescă, Spre haina ta cea-mbrăcată, Să veţlî de-ţi stă delicată, şi pre cel ce să lingă tine

Să-i întrebi de-ţi şade bine. Şi nu-ţi lăsa niciodată în vreme îndelungată Unghiile netăiate.

Scârnave, necercetate: Ci adese îngrijeşte

Să le tai, cum trebuie; Aşa şi lângă aceste

Asemenea ori ce este, Nu le lăsa-nvederate Urâte, şi ne curate, Zicii adică: spălătura

A dinţiloră tăi şi gura, Cum şi pe mâini, pe picioare.

Ne lăsândule-n putore: Însă câtă e trebuinţă, Iar nu peste cuviinţă.

Câtu să caţil din omenie în muierâsca nebunie.

Uiitu lucru eră este.

Şi forte dobitoceşte, Cându şeţil să începi să sufli.

Şi obraji să ţii umili, Ori să scoţi limba afară

Ca câinii de ţlădufu vară, şi să amesteci din gură

Cu vreo opăcitură, Strâmbându-ţi bubele tale

Când la dealfi şi când la vale: Cum şi între alţi de faţă

Totu’ să-ţi răsuceşti mustaţa, Ori şi barbă cine are

Des fără astâmpărare, Cu mâna s-o pipăiască, şi totu’ să o nete-asca.

Asemenea iar păleşte Ş-acbsta înţelepţeşte.

Ca pe nimenea din lume

Să nu-lu atingi între glume, Nici să-ţi râţil de brecare, Cu vorbe prăste, flecare: De vei vedea că vr-unu nume

Că se supără de glume, Nu-lu sili de nu-i place, Lasă-lu să şeţlă în pace.

Cându vorbescu mulţi la strânsâre.

A citita cărţi a fi scrisbre, Nu o avea-n socotinţă, Că va fi cu cuviinţă, Că nu numai la oricare

E lucru de supărare, Ci şi aduce necinste.

Celoru ce stau înainte: Dar dacă vr-o trebuinţă îţi face mare silinţă, ia să citeşti vreo carte.

Ori scrisori din altă parte, Atuncea înţelepţeşte Cereţi voie şi citeşte:

Iară de vei fi mai mare Dintre toţi în adunare, Nu trebuie de a cere, Ci îţi fă după plăcere.

Aşa şi nu se cuvine

Să te uiţi la <5 re-cine, Cândii şade şi ceva scrie, Ori citesce vr-o hârtie: Că? ce-ţi foloseştii ţie.

— Lucru strein de a-lu ştie, Ce nu-ţi dă câştigu nimică

Nici ceva îţi strică; fără cândii din întâmplare.

Yr-unu autorii ore-care Ya înfăţişa vr-o parte.

Să citească vreo c-arte, Vreunii verşii în vr-o poezie.

Ori vr-o altă istorie, E obrăznicie mare.

P6 nă nu-ţi face întrebare, Să-ncepi să-ţi dai părerea, şi a-i judeca puterea.

Vorbe de laude a-i pune, Ori a-i fiice că nu-su bune.

Şi să nu şeţlî nică odată cu faţa rău tulburată, Ori speriată, ori uimită, şi întristată mâhnită; Şi ochi-l se nu-ţi privească, Cu vr-o clipire curvească, Ori să caute hoţeşte.

Urâtu, pătrunşii, tâlhăreşte: Ci sileşte totu-d-aună

Să aibă uitătură bună, Cum şi obraflulu să-ţi fie Blându şi cu cucernieie.

Nici să glumesc! nero-eşte.

Ori să-ncep! să răl prosteşte, Unde nu-I cu cuviinţă

La lucruri de trebuinţă: Nici eră cându se vorbeşte, şi de rişti se povesteşte.

Să stal cu faţa-ntristată.

Posacă şi-ntunecată: Ci să râi c-o rânduială.

Zâmbindă puţin cu sfieală, Numai s-araţi ore care Plăcere şi îmbunare: Iar nu să te porneşti tare.

Cu hohote, cu glasâi mare, Să strigi, să râţlî nebuneşte.

După cum nu trebuie, C-acăsta o facil ţăranii, Necioplţii, şi ciobanii.

CAP. IU.

Pentru întâmpinare şi vorbire cu prietenii.

Trebuie fieşti care ia să ne depărtăm tare, De osebita cinstire, la a cui-vă întâlnire.

C-aceia ce prisosesce.

Şi a fi nu trebuie, Forte să se depărteze.

Să nu se-ntrebuinţeţie: Pentru că atunci se pare

Prea bătaie de joncti mare, Cândii cinsteşti pe orecine

Mai inuM de căţii se cuvine. Aşa e şi împotrivă.

Cândii nu-lu cinsteşti de potrivă, şi îi o faci mai cu scădere, De căţii dreptul îi o cere. D-aceia la fieşti care

Trebui să dăm gratulare, şi căzută primire, După a sa potrivire.

Pre cei ce aii boierie.

Yr-un cin, vr-o vrednicie, Din partea politicească".

Or din cea bisericească, Cărora le-ncredinţată, şi de Dumneţlea le dată, îngrijirea omenească.

Ca să o povăţuiască, Să-l primeşti totfl-d-auna.

Cu cinstirea cea mai bună, Smeriţii după rânduială.
Cum şi cu multă sfială, Işliculu din capii luându-lu
Şi trupulii puţin plecendu-ltf, Să dai la fieşte-care Cuvibsa gratulare, Pe persona potrivită.
Şi cum e obicinuită. Este cu nepotrivire.
Undeva la întâlnire cu vreun bătrânii să a mai mare.
Să stai întru aşteptare, Să-şi ia căciula-nainte
să-ţi facă elii înteiii cinste, Dar şi iar nu se cuvine.
Ca şi la fireşte cine să-ţi ei şapca s-a căciula, Că este lucru de hulă.
Să voieşti iar ca, mojicii.
Nevrednicii şi mai micii, Capetele să-şi golâscă.
Şi să ţi se poclonâscă, E semnü de nesocotinţă.
Şi de mică cuviinţă, Cereri próste, ne gândite!
Şi păreri nimicnicite. Întâiu dér din toate ţie, învăţătură să-ţi fie, Astă pildă mojicâscă.
Care e prea-nţelepţâscă: „Precum e ţâra şi locului Aşa-ţi încinge mijloculü, şi te portă în totü bordeiulü.
Curii vei vedea obiceiului”, Căci la turci este de hulă.
Să-şi ia cineva căciula, Cándü va să-l hiritisească, Ali să li se poclonéscá, şi acesta forte tare o urăşte fiă-care.
Socotindu-o în minte f
Că e de râsfl, iar nu cinste.
Iar a privi dre cine.
Şi a socoti în sine, Dacă data gratulare
Este aii nu d-aşa stare, E nepotrivită faptă.
Prostă şi ne înţeleaptă: Că această datorie.
Să avem noi a o ştie, şi s-o păţlim fiă-care.
Puindu-o în lucrare: Iar p-alţi să-i lăsăm a face Cum cunoscu, şi cum le place.
Iară dacă ore-care
De prea ţermonie marer Au de vr-o recunoştinţă, şi de multă socotinţă. Va-ncepe la ore-cine Mai marelui decât u sine

Să-i ţlică, să-i pomucească.

Căpuia ca să-şi învelescă, Acela prea multă greşeşte, şi singură se necinsteşte, la unii lucru de ruşine, şi a fi nu se cuvine/ Aşa ş-acela greşeşte – Că la ceea ce trebuie să ţlică sa să ia poftescă.

Căpuia să şi-ia învelescă şi-la lasă iar să ia învie.

Câta stă căpuia goia să-şi ţie, încă ş-acela greşeşte.

Ca pana nu-i porunceşte, şi îndată se grăbeşte

Căpuia de şi-la înveleşte; Mai vgrtosa la întâlnire

Şi cu mari în convorbire, Când a îţi ţlice să îţi spune

Căciula în capa de a-ţi pune, Ş-a nu le da ascultare, E defăimată lucru tare.

De aceia la oricare

Dup-a doua-nduplecare, Să faci cum-ţi porunceşte.

Şi căpuia lţi învelesce: Cu cuvib să pricină

Atunci nu ai nicio vină: Iar când a e căldură mare.

Şi n-ai de frigu supărare, Să te-nvelesci nu se cade.

Că prea nepotrivita şede, Chiar ş-acela să-ţi flică, Nu greşeşti întru nimică.

Depărt-a întru toate

Şi acesta câta se poate, De a nu fi grbu la fire.

Ş-anevoie la-ntâlnire, şi a areta mărime

Cu urâcioasă mândrime: Ci fii precum se cuvine

Bun, şi blânda cu fieşti cine, Ş-întâlnirea des să-ţi fie cu cei ce ai prietenie:

Cum şi cu toţi totü-d-anná

Să te porţi cu vorbă bună, Cu păreri prietenóse, şi cu căutări zimbóse.

Aşa şi pentru şedere.

Să cumpăneşti din vedére; Şi dup-a sa potrivire

Trebui să faci primire, C-obicinuite cuvinte.

Precum am <jlisü mai nainte. Şi ori de câte ori vine

Vr-unu prieten la tine, Totü-d-auna să-i faci cinste

Sculându-te înainte: Iar la vr-o persoană mare

Să-i ieşi şi întru întâmpinare, şi pentru aşa venire
Trebui să-i dai mulţămire, Cu vörbe cuviincióse.
Potrivite şi frumóse, Că primeşte de bine Unuâii ca dénsulü la tine:
Aşa iar şi la umblare
Pe drum, după-întâmplare, Cândii întâlneşti p-6 re-care, După ce-l faci gratulare, Trebui celui mai de cinste Se-i dai locă lui-nainte; Asemenea iar te portă.
Şi cându vrei să treci pe portă. Ori pe la vr-o strâmtdre.
Cum suntii nişte uliciore, şi eşti cu ei împreună.
Să le dai loca totă-d-auna, Cu smerenie rugându-i.
Şi cu cinste îndemnându-l, la ei să înainteze.
Şi să nu se-nstânjine-e.
Iar când a ai întâmpinare
Cu ceia de mai mică stare, Ori şi cu alta dre-cine De-o potrivă cu tine, Este mare mojicie
Să apuci – tu cu mândrie.
Să pleci să mergi înainte, Penă nu-ţi face cinste: „fără decă te pofteşte, Te rdgă şi te sileşte, Atunci a nu te supune
Şi-mpotrivă-l a te pune, Arăţi prea prostie mare.
Şi greşeşti l-acesta tare: Ci este cu cuviinţă.
Pentru a sa socotinţă să te supui mulţămindu-i Ţeremonia primindu-i iar undeva de se pare.
Că dă cinste cela mai mare la una mai mica de câta sine
Precum nu i se cuvine, şi să în înaint-a.
Dându-l locuia său să şeşă, Acesta să socoteşte
Ca şi ceea ce primeşte şi caută susa de şede, Unde lui nu i se cade.
Aşa dar este prosteşte şi a fi nu trebuie, la celii d-anteiu să-lfl poftescă, şi celii l-altii să nu voiască; Pentru că una şi altă E necuviosă faptă, şi amândoi împotrivă

Se potii huli de potrivă: Unulu de ţermonil multe.
Şaltulii că nu va s-asculte. Iar câţi mergii la bre-cine
De o potrivă cu sine, şi se-ntâmplă să-i cinstescă.
La locii mal susii să-L poftescă, După ce ţlice odată
Ş-adoilea cum e dată, Trebuie să primească.
Prerimm şi să-l mulţămească.
Iar cândii vinu' Cârmuitorii.
Stăpânii, judecătorii, şi din cel cu boierie, Ori cu altă vrednicie.
Eşti silitu la fieşti care.
După, Tăcuta a loru tare A le da cu privighere
Cea mai întâia şedere: Însă şi ei trebuie.
Judecându înţelepţeşte, Pre cei bătrâni să cinstescă Cum şi partea preoţească.
O câta e de-nţelepte-te!
Ca cinevă când a vorbeşte, Ş-impricină nu se pune „Ci la t<5 te se supune: Mai vârtosa la convorbirea
Cu mari, sa cu stăpânirea, Cu carii nu, se cuvine A se apuca neştine, Cu vorbe de prigonire
A sta în împotrivirecă de vreme ce e bine De a se vorbi puţine, fără pre cele mai multe. Se cade să se asculte.
Cu câtu mai mulţu trebuie.
Cu cei mai mari cândii-vorbeşte, Mal puţine să vorbeseft şi să nu se-mpotrivească.
Iară dacă la plimbare întâlneşti, din ntâmplare, Cumva pre Cârmuitorulu.
Ori pe arhipâstorulu, Ori şi pe alta oră-care cu vr-o boierie mare, Acestora totii-d-auna-Trebui să dai cinsce bună, Făcendu cu înţelepciune
Cu capulii golii plecăciune, Să stai într-unu locu d-oparte, Pân' voru trece mai departe.
Iar cum să faci adunare
Vr-odată cu fiă-care, Sau şi cum ţi se cuvine A vorbi

cu fieşi cine.

Te va poveţui loculu.

Obiceiulu şi mijloculu, Precum şi deosebirea A acelora (însuşirea, încâtu aşa să se facă la tuturora să placă.

Cu cel mai mari în vorbire

Nu se cade prelungire – Că nimicu nu foloseşte.

Şi în ţladarii! Thăsneşte: Căci vom sta noi ale spune.

Înşirândii rele şi bune., Este fără judecată.

Şi nu-i bine niciodată: Putându ei să se îndemne

La toate numai din semne, Cugetul» să ne-nţelegă.

Şi scopulu să ni-lu aleagă; Aşa deră măcar îi unde

Trebuie de a răspunde, Vorbe foarte puţintele, D-a ne folosi cu ele.

Scoţându cuvinte din gură

Prea scurte şi cu măsură, Precum zinu ne învaţă, şi ne dă aşa povaţă: Interu limba să nentândem, şi în gându să o întingem Apoi să vorbim cuvântul

Curatu cu aşeamentului: Că d-o vorbi ore-cine.

În gură ori ce-i vine, Fără să se mai gândească, Regula să nu paasca, Acăsta se socoteşte.

Şi-ntocma aşa privesce, la cându ar da cu scuipare

Ş-ar umplea pe ore-care Din cei ce staii l-aurire, La neghioaba lui vorbire.

După cum se socoteşte Forte ne înţelepţeşte, Oameniloru proşti de ţară, Ce lăcuescu pe afară.

Vorbe-nalte să vorbească.

Cu partea cea boerdscă, Aşa şi ei se cuvine

Ca să le vorbească bine, şi să le dea primire

Cu frumd să mijlocire, Fără s-aibă greutate

Despre a loru simplitate.

Cândii te duci spre cercetare

La vr-unii bolnavii bre care, Este fără cuviinţă

Să te arăţi cu ştiinţa, şi doftorii a te preface.

Să pipăi pre celii ce ţlace, Fără să aibi cunoştinţă

Despre vre o neputinţă: Că cu această urmare Te faci de râsu forte tare.

Aşijderea trebuie

Să ei semă înţelepţesce.

Ca toate trebile tele

Ca să le faci. după cale, Chipsuindnle înainte

Ori câtu vei putea cu mintă; Mai vârtosu cându faci scrisore De trimisu, ori respun-ătdre, la întâiu – şi o citeşte.

Pâne nu se pecetluieşte, Ş-îndreptăflă cele scrise.

Unde nu suntu bine ţlise, Ce se pun din întâmplare.

Fără de întrebuinţare: Pentru că cându se citeşte, şi-n adinsti se repeteşte, Vedem că în multe rânduri

Ne vin în capu' alte gânduri, şi căindu-ne în sine.

Luăm şi le scrim mai bine; La această înţelepciune

O mir flicendu versuieşte: Că, gin dulii în om se plimbă, şi din căşti în cesu se schimbă:

Căci de multe ori nevine

Un ce ce-lfi. vorbim de bine să-lii hulim din întâmplare

Cându avem vr-o supărare; Iar p-aceia ce nu-I iartă Mândria loru cea deşertă, Este să le cerceteze, Pentru ca să le-ndrepte-e, Dau pricină să-i hulescă

Şi toţii de rfiu să-l vorbească, Cel ce cerceteţlă bine Faptele cele străine.

CAP. IV.

Pentru sfătuire ¡¡l aojenire.

Ori ce slujbă au. lucrare.

Ce-ţi o face ore-care, Cu muncă şi sârguinţa După dreapta sa putinţă.

Şi de nu-ţi e pe plăcere, Precum inimaţi o cere, Trebuie cu mulţămită.

Să o ai de primită, Iar nu fără socotire

Să-lfi cerţi să-i dai dojenire: Că nu este cu dreptate

Să faci asta strâmbătate, Ci mai vertosu vrednicii este

D-alu lăuda la aceste, Căci fără rip lenevire îşi face a sa slujire.

Cându vrem să dăm sfătuire.

Şi cui-vă poveţuire, Mai întâiu ni se cuvii. e.

Ca să ne socotim bine, Că cu ce feffl de urmare să o punem în lucrare, şi în ce chipu trebuiesce ia să fie înţelepţesce; Căutâudu vremea şi loculu, înlesnirea şi mijloculii.

Şi prilejulu întru tare să avem îndemânare

A da cinevă povaţă

Între prieteni de faţă, Acasă să cu-ntâmplate la vr-o altă adunare, Unde de raşii să ¡vorbe sce, Ori glumă se povestesce, Atunci la vreo pricină să bage muieril vină, Sau de ceva să pornească Copii să-şi dojenească, Ori slugiloră să-mputeţie: Şi săn-ncepă să-i mustrele: La această multă greşeşte, Că nimicii nu foloseşce, Că atunci ei dojenirea.

Sfatulu şi povgţuirea, Nu primese Q cu plăcere.

Nici facă precum li se cere: Pentru că nu-i sfătueşce

La vremea cândit trebuieşce

Şi-i face să se mălindscă şi pururea să-lu urască.

Dec! dar şi cându dăm povaţă.

Trebui să socotim faţa, şi dup-a sa vrednicie, Sfătuirea să ne fie: Precum doftorii urmeflă, şi dându, ntrebuinţâflă la rănile-nveninate;

Leacuri încuviinţate: Însă ce! ce suntfl din fire

Neplecaţi la sfătuire, Cari! crescu în răsfăţare.

Şi-a urâta desfrânare, P-aceşti de locâi nu-I supune

Cuvintele moi şi bune, şi de e! nu să lipeşce.

Dulce cândii li se vorbeşce, Măcar u cu miere să-l pice.

După pilda care ţii ce: S-apucă să da! cu burete, Să baţi piron-n părete.

Ori ce mai treabă ai face! Te lasu să judeci în pace.

Nici iar celorii ce au fire

Plecată la sfătuire şi primescii cu lesnire.

Cându-le dai poveţuire, Nu le suntu cuviincioase

Cuvintele urândse, Au cele îngrozitoare.

Şi forte amărâtdre: Căci împotrivă îi strică, şi nu foloseşci nimică.

Iar de face trebuinţă, şi este cu cuviinţă la vreme întâmplătdre.

Şi de vorbe mustrătere, Să le facem în toţii veculii.

Ca doftorii cum dau loculu: Că ei au obicinuire, Cândii dau vr-o doftorie

Mai greţb să au amară

Peste ea ţlahar presară, Ceva d-o mai îndulceşte, Ş-o dau celui ce boleşte.

Aşa dar la fiă-care.

De comun la micii şi mare Astă regulă să fie

Şi pururea să se ţie: Cel ce voru să sfătuiască P-alţi şi să-i dojenească, Câtu o putea săjpăţlescă, ia să nu se năcăjească: Nici cu urâtă mânie.

Ori cu vr-o selbăticie, Să-ncepă cu supărare.

Să strige să zbiere tare, şi să aducă-nainte.

Cumplite, aspre cuvinte: Pentru că cu aste toate.

Pe om nicidecum nu pote să-lu aducă spre plecare, la să-i dea lui ascultare.

Iară cându din – întâmplare.

De către alţii <5 re-care Ni s-a dă nouă povaţă.

Între cinevă de faţă, Atunci avem datorie.

S-o luăm cu bucurie, Cum şi să-i dăm mulţămire

Pentru a sa sfătuire: Ne arătândă supărare

Că a foştii în adunare, Sau la locfi de cuviinţă.

Precum făcea trebuinţă: Că acelu cu fire bună.

E bună şi blându totu-d-auna.

Dar dacă l-a vr-o pricină.

Te ştii că eşti fără vină, şi veţi! că-ţi dă dojenire

Rgfi, cu năpăstuire, Atunci de vei ş-ai dorinţă S-arăţi lucrulu în fiinţă, Ş-adevfirulţi ce s-ascunde, A-lu dezvăli, ş-alu răspunde.

Să veţii, să ei sera A bine, în ce cesfi. Ţi se cuvine, şi dă-ţi răspunsulii îndată, Fără vorbă-ndelungată; Şi iar răspunsulu silesce

Sală dai precum trebuiesce> Frumosu şi cu mulţămire.

Iar nu cu vreo mâhnire: Mai vârtoşii păleşte tare.

Cându vorbeşci cu vreun om mare, Să nu respun-i cu strigare, Ori cu vr-o supărare.

De omeni ce suntii din fire însemnaţi, cu vr-o sluţire, Nu-i lua în batjocorire

Să-ţi râţii d-a lorii betejire: Şi în scurtă, te depărteţlă

De vorba ce ruşineţlă, şi care pe omu' mâhnesce, După ce o tălmăcesce.

tJndeva cându se-adună

La petrecere împreun? „Nu t-atinge de yr-ună nume.

Să-lii muscă ca câinii în glume! Ci glumele să se facă

Bune, înţelepte să placă: Că cinevă se adună

La petrecere împreună, Să râflă şi să glumească

Cu vorbe să-lu veselescă, Iar nu cu fliceri flecare, Care să dea supărare: Dar dacă-ţi place ţie să faci neguţătorie, Cu prietenulii teu care

Îi dai în raşii supărare, Să ştii că nu păleşti bine.

Hotarulu ce se cuvine A-lu cinsti ş-alu omeniei.

În partea prieteniei, şi te faci în adunare A te urî fieşti care…

Iar cu câţi vei împreună

Să petreci cu cinste bună, Acelortt le poruncesce

Întâiu şi îi sfatuesce, ia să nu obicâpuiască.

Glume priste să-ţi vorbâscă; Pentru că vorba prostăscă.

Ş-a nebună, neroţilâscă, îndată mâglisitoril.

De râsu pricinuitorii, O iau şi o părtă-n lume, Pomenindu-o prin glume; D-aceia glumele ţie

Să-ţi fie cu omenie, întrebuinţându cuvinte înţelepte şi cu minte: Şi să râi câtă se cuvine.

Frumosu şi cum e mai bine, la vfiţlându-te neştine, Să te laude în sine.

De vei vrea în adunare să spui ceva de râsu mare.

Mai înteiii tu te opreşte şi râsulii-ţi stăpâneşte, ia să nu t-arăţi îndată cu pornire bucurată, St să râflî fără de cale.

Insu-ţi de vorbele tele: Că atunci toţi potă să-ţi ţlică că eşti prosti, şi de nimică.

CAP. V.

Despre podoba haineloru.

Bărbaţii să se gătească.

Şi să se-mpodobească, Este slobodu la ori cine.

Însă pre căţii se cuvine: Cu podbbă potrivită.

Aşezată şi cinstită; Iar cela ce să găteşte

Mai multă de câtu trebuie, şi ceea ce se despriveşte, Să pipăie, să chiteşte.

Ca să s-arate presine

Mai galantă de câtă ori cine, Astă-felă de om să nu-ţi pară

Că va scăpa de ocară: Ci trebuie întru toate

De a păţii câtă se poate, la din cumpănă vr-o-dată Cinevă să nu s-abată.

Cui inima îi voieşte.

Şi. sufletultt îi doreşte, Nici ca un Q trândavă să fie

Pentru a sa curăţie, Nici eră să prisosească.

De lume să se hulească, Aceste să le păţlească

Şi să nu le părăsească; Şapcă-n capă s-o porte bine,

şi frumoasă cum se cuvine, Să nu fie prea-ndesată, Până la ochi apăsată, Nici la o parte strâmbată, Pe o ureche plecată:

Că suntu lucruri-necinstite. Şi de înţelepţi osândite.

Brâulu iar de a-lu descinge.

Ş-alu întinde d-alu încinge, Niciodată nu se cade

Altul u de faţă cândti şade: Ori brânişorula să-şi lege.

Şi între alţi să-iu dezlege, Ori mărginile să şeţlă

Afară, ca să se vaflă: Acesta iar să se ştii că e mare nebunie.

Vrându să mergi la umblătore.

Afară, la ieşitore, Nu o fă cu ţlăbovire

Din vreme cu pregătire, la când fi ai pune în lucrare.

Vreun altă treabă mare: Şi cândii te-ntOrci în casă, De va fi să se-i la masă.

Ali vei s-apuci vr-o mâncare

Să prânţleşti, să faci gustare, la înteifl. de te spală bine.

Precum se cuvine, încâtă l-astă trebuinţă

Nimenea să nu te simtă, şi cu mâinile curate S-apuci acele bucate.

Forte frumoasă lucru este D-a se păi şi aceste: Ca în toată dimineaţa

Să-ţi speli mâinile şi faţa, Dar nu cu multă silinţă, şi cu vre o socotinţă, ia să dobândeşti frumuseţe.

Să vre o altă albeţe; Ci numai după cădere.

Şi rânduiala câtu cere, Iar mai mulţu ce prisoseşte.

Din ceea ce trebuie, Este faptă nebunescă, şi urmare bărbătescă.

După treaba ce privesce, Cu cale să socotesce S-avem bună îngrijire.

L-a haineloru curăţire, ia să fie căutate.

Şi pururea cercetate, Să nu stea înnoroite, Pătate şi prăfuite, Ori de altu-ceva umplute.

Şi să fie descusute: Ci după regula dată, Pe thtă ştiua odată să fie toată scuturate, Grijite şi măturate.

Cându vei să şeţii ia aminte.

Şi te uită mai-nainte, ia să nu şeţii fără veste

La locă mânjită unde este: Că cinevă fără paţlă

Unde so-ntâmpla să şaşă, E prea fără socotelă, Ş-afară din rânduială.

Asemenea îngrijesce.

Şi forie mulţu te feresce, Să nu porţi haina vr-o-dată

De umere spânzurată: Şi iar, cândii umbli pe cale.

Rădică hainele tele, Ali le strânge la pieptu' bine, şi mergi precum se cuvine, Cu cinste şi cu sfială, şi cu bună rânduială.

Iară la-inbrâcăminte

(La haine) la-ncaltă minte, Să nu avem imitare

Celui de câtu noi mai mare, Ci trebui s-avem urmare

Celoru cu noi de o stare: Că câţi au o vrednicie.

Ori unii felu' de meserie, Trebui şi haine a-şi face.

Ş-asemenea să se-mbrace: Iar nu chiar cu a loru pungă De râsu altorfl să ajungă;

Precum uni din mândrie

Dorindu ce nu suntu să fie, îşi făcu haine strălucite cu îmblăniri preţuite, Ş-aşa p-alţi înfăţişă.

În loculu loru să se vaţlă: Precum făcu comediaşii.

Actorii, istoriaşii, Cari prin îmbrăcăminte Alţi ni s-arată-nainte.

CAP. VI.

Pentru buna rânduială a umbletului.

La omeni precum se pare, E trei feluri de umblare: Una este pre curândă, Pripită şi fluturândă: Alta e prea moleşită.

Rară şi încetu' păşită: Iar într-amândoufi aceste, Cea bună de mijlocu este;

Tu dar te obişnuiesce.

Şi pe acesta păţlesce, Depărtândii cea cu pripelă.

Ca o fără rânduială, Cum şi cea cu Zăbovire, la o prea cu lenevire.

Deci şi cându te duci pe cale.

Nu-ţi târî mâinile tele, la cândtt ar fi deşirate.

Şi din umeri strămutate, Să se lege, să joce

Când Q încolo, cândă inedce. Şi ochii să-ţi fie în drumu-ţi, Nu-I arunca împrejuruţi, Ali să-l ardică la ferşste.

Să veţil care şi ce este. Aşa şi hainele tele

Nu le curăţi pe cale, Nici te uita desă pe tine.

Ca să le veţii de-ţi sta A bine; Că a-şi privi îmbrăcămintea Pe sine, şi-ncaltă mintea

Iubeşte aceltl s-o facă.

Cea foştii în stare săracă „Şi cându din vr-o-ntâmplare

Ajunge în bună stare: Că elii fiindu mai-nainte

Cu prostă îmbrăcăminte, Pe urmă-mbrăcăndii framosă, De mulţii preţii şi lumind să cându se duce la plimbare.

Să priveşte cu mirare, Să-ndoesce nu să-ncrede, Să sperie de ce vede, şi va alţi să-lii privească.

Să-i să-ncliine să-lu cinstescă; Să cade dar celu că minte;

Care înţelege şi simte, D-aceste să se ferescă, Să nu le obicinuiască.

Este fără cuviinţă.

Şi prea fără socotinţă Celor nobili, ca să iasă, Pe drum afară din casă.

Cu condeiulă la ureche înfipţii după moda veche: Că va şice fiă-care

Cu vorbe de defăimare, Că-ntradinsă il a pui să şbşă, Unii, alţii să te vaţlă.

Cinevă iar cându se pune, Capulu saşi-lu încunune cu flori, să-lu împodobăscă

După moda ţărănescă, Este faptă defăimată, şi trebuie lăsată, la s-o facă derbedei, Desfrânaţii şi mişeii.

Aşa şi nu se cuvine.

Pe drum umblând fi ore-cine, Batistă-n mână s-o porte.

Că e urâtti lucru forte: Ci o pune în senu, însă să fie şi frumoşii strânsă.

Îngrijindu cu privighere, De a nu fi în vedere, Yr-unu colţu' afară să şaţia.

Florile să i se vaţlă: După cum facfi flăcăiaşii Cei făloşi şi fluşturaşii; Mai aleşii cându nu-I spălată, Să nu o scoţi nici uă-dată – Să te ştergi în adunare, Au între alţii <5 re-care: Ci câtu-ţi este cu putinţă Sfiiţii să-ţi faci trebuinţa.

Să nu mănânci niciodată.

Cându mergi pe drum vr-o bucată, Că e lucru de ruşine

A te vedea bre-cine; Dar şi forte refi e încă, Cinevă dacă mănâncă, Cându nu e vreme de masă.

Macarii fie şi în casă: Că-l aduce vătămare, şi stomaliului stricare;

Şi mai vârtoşii te fereşte, Că este prea mojiceşte, Să şeţii să mănânci la masă, Cândit al alţi bmenî în casă.

Cându te afli în mersură.

Să nu bagi nimicii în gură: Nică vorbi singură în sine.

Ca cândă eşti cu ore-cine, Ori să te râşi ca nebunii.

Precum vedem că facă unii: Nici să ridici pietricele.

Să se dai cu bătu în ele: Nici tropoi la umblare.

Să faci zgomotă, resunare, Bătândă ca în pisâtbre

Pulberea de sub picioare: Ca aste toate împreună, Şunta hulite totu-d-aună.

Capulu iarăşi ţine-Iu bine.

Dreptă frumoasă cum se cuvine.

Nu-lu strâmba cându într-o parte.

Şi cându în cea l-altă parte: Ci cum e daţi-i din natură-Ţine-lu ia a sa mesură. Faţa n-o ţinea mâhnită, îngrijată şi mâhnită, Ci să o aibi potrivită.

C-am veselă şi smerită. Şi mergi după cuviinţă.

Cându pleci la vt-o trebuinţă, Nu sta în drum fără treabă, şi să casei gura de gebă.

Adunăte totti d-aună.

Şi te plimbă împreună, Cu omeni burii şi cu minte.

Carl se portă cu cinste: Şi te depărteţlă tare

Să nu aibi amestecare, Cu omeni ce suntti din fire.

Cu urâtă nărăvire: Adică cu desfrânaţii, Cu craii, cu defăimaţii.

Att cu cei ce portă în lume

Ponosluitbre nume: Că cinţ-o vedea cu dânşii.

Va şice că eşti dintr-anşii, şi după a loru purtare la ipolipsie te are.

Pe drum după întâmplare.

Cândă întâlneşti vr-ună omă mare, Au şi pe altă brecine

Mai procopsită de câtă tine, Făi ţermonie înainte.

Că îţi faci chiar ţie cinste: Şi cu poftire-nţeleptă.

Sală pui să marga în dreptă, Ne trecendu-i împotrivă.

Nici mergendu de opotrivă, Ci puţinelă mai în urmă.

Ca de uni pici oră de urmă, la cândă va vrea să-ţi vorbâscă.

Gratula să nu şilă sucească: fără cu cei de o stare

Poţi merge în rându cu orl-care.

Numai s-aibi luare aminte, Să nu le treci înainte.

CAP. VII.

Pentru convorbire cu prietenii.

Cu omeni de cuviinţă

Înveţaţi şi cu ştiinţă, Nu-ntrebuinţa cuvinte

Mojiceşti, şi fără minte: Aşa nici nu vorbi ¿ră

Cu omeni simpli de ţară, Cuvinte mari şi înalte.

Românite din limbi alte: Că amândouă aceste suntii forte ne-nţelepte.

Şi cându vorbeşti totu-d-aună

Cu ori ce om împreună, Ţine-ţi gura-ndepărtare, Nu o apropia tare.

Cátü suflarea gurii tele

Să mérgá în nările séle: Şi mai vârtosă îngrijeşte, şi d-acésta te fereşte, Cândă ştii c-ai mâncată la masă

Cépá, usturoia să praşă, Ş-alte legumi puturóse, Care fórte greü miróse.

Undeva cându se adună

La chefuri, la voie bună, Trebuie să se vorbâscă

Care pe om sală veselâscă, Iar nu care sală mâhnâscă.

Şi spre jale sală pornâscă. Că în aşa adunare

Yorbele de întristare, Suntü fórte nepotrivite, D-aceia nusă primite; Iar de-ncepe óre-cine.

Între alţi şi între tine, Să aducă înainte întristătore cuvinte.

Prea înţeleptgşte este.

De poţi să le tai aceste, Cu ună mijlocă bre-care.

Să n-aducă supărare, şi să-ncepi alte a spune, Veselitore şi bune.

Acele ce să viseţlă.

Nu să cade să se crea, Nici la alţi să se povestescă.

Şi să li se tâlmăcească: Măcar u că suntu ore-care.

De se izbândească se pare, Ce însemneflă mai-nainte

Vr-unu lucru bună au vr-o cinste, Chiar şi pe acele iară

Nu le trâmbiţa în ţară Ci, ţi le încredinţe-a

La prieteni buni, cu paţlă.

Cându veşi pe alţi în rea stare, şi-n nenorocire mare.

Nu-i lua în râsu şi ocară.

Ci de denşii răii să-ţi pară. Nici da cuiva cu-ngânfare.

Eroică gratulare, şi cu măreţe cuvinte.

Ca cândii l-ar lua în necinste: Ci fii la toţi totii-d-auna Veselii şi cu vorbă bună.

Cândii ieşi la vr-o adunare, Nu-ţi pricinui întristare: Nici pomeni p-ore care

Cu răsti şi cu defăimare, Nici să-lii laufli peste fire, Cu vârfii şi cu prisosire: Că lauda cea prea multă, N-o crede cine-o ascultă.

Cinevă cândii se priceşte, Au de ceva să sfădeşte, De nu ştii pricina bine, Curaţii precum se cuvine.

Nu intra în prigonire.

Spre a cuiva părtinire: Ci ceva ţlice ascultă

Adunarea cea mai multă, şi după cum ei voril spune, Te pleacă şi te supune

Trebuie să aibi iubire

De fraţi şi de omenire: Cându greşaşte ore-cine

Către alţi, ori către tine, Nu te scula tu îndată.

Să-ncepi să-i faci judecată să-lu cei-ţi, să-i dai imputare

Cu vorbe de defăimare: Ci lasă-lu să-i dea certare „Cine-i va fi lui mai mare, Acela carelă hrăneşte.

S-au cela celă stăpâneşte, Parându-ţi rea d-a sa faptă

Prostă, şi ne-nţeleptă, C-a făcut-o din neştire, şi fără nicio gândire.

larii de nu-i vei da credinţă.

C-a greşiţii din neştiinţă, Atuncea iar trebuie

Să-lu mustre ţii înţelepţeşte: Nu cându vorii fi alţi de faţă.

Ci deosebi dă-i povaţă, Cu blândeţe dojenindu-lii.

Zicendu-l şi sfătuindu-lu, C-altă dată să păzească ţ Forte, să nu mai greşească; Şi pentru huna ta faptă.

De la Dumnezeu aşteptă să-ţi trămiţă răsplătire, Vieţă cu norocire.

Cusururile din fire.

S-au ore-care sluţire, N-o privi c-undelungare.

Nici să faci de ea – ntrebare, Că din ce vreme un are, S-aii din care întâmplare:

Pentru că aşa cuvinte

Şunta cu totulu fără minte.

În niscaiva limbi străine, Care tu nu le ştii „bine, Să nu vorbeşti te fereşte, Că este prea nebuneşte: Fără, numai când a lipseşte.

Şi nevoia te sileşte să vorbeşti de vr-o pricină

În altă limbă străină, Unde nu ştifl să vorbâscă

În limba ta cea firească, Atunci neavendă ce face

Vorbeşte cum poţi în pace: fără cu alţi totti-d-auna

Vorbeşte în limba comună, Care să obicinuieşte.

Şi de obşte se vorbeşte: Însă şi acesta iară

N-o vorbi ca cei de ţâră, Respun-anda cuvinte grose, Urâte şi mojicose:

Ci cum vorbescu literaţii.

Nobilii şi învăţaţii. Şi iarăşi nu vorbi multe, Ci puţintele şi scurte: Şi acele câtti se pote

Să fie înţelepte toate, Precum Antifon grăieşte.

Şi ţlicendii te sfătuieşte: Să aibi pururea cuvinte

Frumoase, dulci şi cuminte, Nu vorbi în gură ce-ţi vine, Penă nu te gândeşti bine, ia să nu-ţi scape vr-odată

Vr-o vorbă neregulată, Au urâtă, ruşind sa.

Şi deşartă flecărb să: Că cine nu se gândeşte

La cuventului celu vorbesce, Acelu târziu sau în grabă

Stându se va căi de gebă: Că limbile ne-nfrânate Au pedepsi nenumărate.

Cândă vorbesci iar dre-unde, şi vei aţa de a răspunde, Nu vorbi vorbe-ncurcate.

Ne-nţelese întunecate, Ş-atâtu primite să fie.

Câtu lipite să se ţie, Dându drumulu guri-naintea, Să-ţi intre că limba mintea, Că acestea fiă-care

Le urăşte forte tare, la unele ce nu-su bune.

După cum şi P/laton spune, Zicendu: că-su negândităre.

Şi prăste cuvântătdre; Nici iar vorbi vorbe late, Rare, rupte şi-ngănate, încâtu să dea supărare

Celoru ce stau l-ascultare, Vorba ta cea înnoptată, Târie şi rumegată.

Cându iar cinevă vorbeşte, şi puţinelu se opreşte

Vrându nasulii să-şi curăţâscă.

Ori să scuipe să tuşească, Nu apuca tu-naiute

Lăsatele lui cuvinte: Ori să te arăţi îndată

Cu altă poveste gată, Tăindu-i neomeneşte

Aceia ce elu vorbeşte, Ci aşteptă-ngăduieşte

Penh de totu' isprăveşte: Iar cându cela ce vorbeşte Vei vedea că osteneşte, Atunci cum s-obicinuieşte Cereţi voie şi vorbeşte.

Cândtt găseşti la întâlnire

Pe cinevă în convorbire, Nu le face întrebare

Despre a loru cuventare: Ca acesta întrebare.

Este cu-ncuviinţare S-o facă stăpânitorii, Boierii şi-nvăţătorii.

Iar tu încă trebuie

Să-i pofteşti cucerniceşte, ia să nu se ţlăticnescă.

Ci vorba să-şi! isprăvească: Mai vârtosu cândti pricepi bine.

Că vorba c-o au în sine, O tăcu pentr-ata venire.

Vrându să-ţi facă primire; fără vreun om cându vine

Mai de cinste de câtă tine, şi va face întrebare

De avuta cuvântare, Trebui să faci repeţire.

Pentru a sa mulţămire şi să-l povesteşti din toate

Forte pe scurtă câtă se poate, Ş-apoi începi mai departe, ia să spui şi celelalte.

Vrednică e de râsu mare.

Acea urâtă mişcare, Cândă vorbeşti cu <5 re-cine,

Vrândă ca să-i arăţi mai bine.

Să-ţi porneşti mâinile tele

— Atâta afară din cale, Purtându-se în toţii loculu.

Frângându-ţi trupulu, mijloculu şi să strâmbi din ochi, din gură.

Ori să faci altă figură, Care pe om să ia pornească Bisulţi, fără să voiască.

Neplăcuţii e forte tare.

Cându vorbeşti în adunare, Să-ţi ţii mâinile încleştate

La genunchi, au după spate, Că acâstă-nfâţişare

Dă semnu de om cu rangu mare, Care la fireşte cine

Nicidecum nu se cuvine: Ci fie-ţi mâinile puse

La bria ori la peptu’ aduse, Când a stai cu cei mai de cinste în răspunsuri şi-n cuvinte; C-astă stare tota-d-aună, Pentru cei mici este bună.

Ş-acesta nil se cuvine.

Cândă vorbeşti cu (frecine, Să-ţi ţii bastonută la buţie, Vorba-ţi să nu se auşe: Ori din rea-nvăţătură.

Să pui căciula la gură, la vorba-ţi ce-o ţii ci să iasă Urâtă, şi ne-nţelesă.

Cândă şeţii eră cu ore-cine.

Stăi cu picioarele bine, Nu le ţinea-ncruţişate.

Ş-unulă p-altă încălecate: C-acesta dă arătare.

Că-i ţii în micşorare, Pre ceea ce sta A cu tine, şi cu necinste le vine: Mai vârtosu ş-acestă-nvaţă

Ga cândă vorbesc! de-vi-o să n-arăţi spre acea parte cu degetulă, ori cu alte.

Cându stau doi în convorbire

Undeva în osebire, şi al cu vr-unulu treabă.

Ca să spui ceva în grabă, Nu pripi în acea minută.

Să rupî vorba cea avută: Ci fc-unu mijlocu bre-care Ţicnitu, fără tulburare, Fâl semnă au mişcălii de haină

Cum c-al avea cu elu taină: Şi-n acelu minuţii când Q vine.

Nu-lii ţinea mulţu lângă tine, Ci vorbeştel despre toate

C-un scurtu cuvântu’ câtu se pote: Pentru că-n aşa-ntâmplare.

Yorba lungă locu nu are; Iar tainică de nu este

Acea pricină, ori veste, Yorbesce-o în aretare.

Fără să dai stipărare, în limba cea legiuită.

Şi-n cea de obşte vorbită:

Pentru ca, nu se cuvine

A vorbi hi limbi străine, Nici la urechi a se pune.

Şi-n şopte ceva a spune: Că acestea-n adunare

Şunta nesuferite tare, Iav de nu e acea treabă

De vr-o prea mare grabă, înţelepţeşte vei face

Sălii laşi atuncea în pace, şi să-i vorbeşti altă dată, în vreme îndemânată.

Celă ce nu va vr-o treabă

S-o isprăvească în grabă „Ori vr-o cerere să facă.

Şi vorba-i să nu se frecă, Totă-d-auna să păţlescă.

Fără tâmpa să se-ntălnescă: Şi atunci cu bună seină

Să ştie să nu se temă, Că va isprăvi vr-o trâbă, Ci va merge totu’ de geabă:

Ia şi prieteni de-lu are, Poate prin astă, urmare, Spre dânsulu să-lu năcăjească, şi să-lii facă să-lii urască.

Cându undeva să vorbesce

De vr-unii omu’, şi să slăvesce De duhulu care îl ti are.

Ori de vr-o ştiinţă mare, Te fereşte, ia aminte

S nu aduci înainte cu dânsu în asemăn ard.

Pe altă obraţlu bre-care: Ori să-lu scaţii cu micşorare.

Dându altuia înălţare: C-acestă asemănare

Potrivirea de nu-şi are. Aduci supărare multă

Celoru ce te ascultă: Făcându-i să te urască, şi pizmaşi să te numească.

Cândă spui iar în adunare Despre vreo întâmplare,

Sau vr-o vorbă osebită

De la altul a auflită, Nu spune d-und-ai aflat-o, Să cine ţ-a cuvéntato: Fără numai de ştii bine.

Că celui ce stă cu tine, Cu plăcere o să-i fie.

De îi vei spune sală ştie, şi n-o sală şăvistuiască, Să ceva sală pizmuiască.

Taina cea prietenéscá

Trebuie să se păţlâscă Totă-d-au Da cu credi Dţă, şi cu mare socotinţă: Avându-o-n pieptă păstrată.

Şi-n inimă-ngropată; Că păţlindă taina neştine.

Ascunsă bine în sine, Mai cinstită lucru din tóté Altă nimică nu se mai poate;

Dimpotrivă nu e era

Altü. mai vrednicü de ocară –, Dd catü acelü ce nu ţine Taina ascunsă în sine, Ci cum o aude-ndată Merge ş-altorii o arată.

De lucruri mici bagatele

A vorbi lungii pentru ele, Cátü s-aducă supărare

Celorü ce stau Tascuitare, Este cu nepotrivire.

Şi prea fără de gândire: Mai vârtosu cându cunoşti bine.

Că se scârbeşte de tine De-nceput-ata vorbire, Taeo din povestire: Au o sfârşaşteo mai tare, Zicénd-o cu prescurtare.

Cándü vél da făgăduinţă Pentru vreun ce din voinţă.

Trebui fără prelungire

Să-i faci acea împlinire: Că vorba cea cuvântată.

Lucru făcându-se îndată, Arată o vrednicie

În a sa statornicie; Căci îngăduinţa dată E datorie curată, şi trebuie să se plătâscă Fără să se prelungâscă

Cándă vorbesce ore-cine

Mai de cinste ¿e câtă tine, Şeţii s-asculta în tăcere.

Nu râde de vr-o părere: Nici t-apuca de şoptire

Să stai cu alţi în vorbire, ia să nu îşi ăticnescă

Ceea ce vrea să vorbească: Nici răspunde în cuvântare, Până nu-ţi face întrebare.

Undeva, din întâmplare.

Cândă intri în disputare, Nu căuta-ncuvântare

Să învingi pe fieşti care: Să se vei că, totu’ la tine

Să asculte fieşti cine, şi vorba-ţi să se au-a.

Altul a să nu mai respun-a: Ci fiii cu îngăduială

La toţi după rânduială; Şi cu omeni ce să din fire

Iubitori de gâlcevire, Nu te-nfige în vorbire.

Nici le sta cu-npotrivire, *61* lasă-i după plăcere.

Şi tu rămâi în tăcere: Ştiindu cum că, <5 re-cine

A se birui presine, Este prea înţelepţeşte.

Şi om cinstită se numeşte.

Dacă undeva neştine Te va atinge pretine.

Zicendu-ţi vorbe urâte.

Şi porecle ocărite, Nu-I răspunde cu-ntristare Au cu vre o supărare: Ci-n glumă le socoteşte şi voiosu le primeşte Prefăcându-te cu firea

Că nu-i bagi semă vorbirea, Aţi ca cându de locu nu-ţi pasă

Cu cele ce te apasă; Iar alţii de te-ndemnăţlă.

Şi îţi (jlicii, îţi imputeţlă, Să nu-I suferi într-atâta Vorba lu’! cea ocărită: Atunci tu adu-ţi aminte De-nţeleptele cuvinte, Care le-a (Jisti cu blândeţe

Diogen, la nişte feţe; Că păstu om cu fire bună

Hu supără totu-d-aună P-acea vreme dre-care, Cu vorbe f<5 rte flecare

Alţii ce îl fi iubea tare

Îi ţlicea, şi-i da-ndemnare la să-şi facă răsplătire.

Pentru acea necinstire: Atunci dă gândindă în sine, Le răspunse «jlicendă: bine, D-ar da vr-ună măgară în mine.

Zice-mi veţi că se cuvine? S-ardică piciorulă ca dânsulu, ia să da A şi că într-însulă.

Dacă un ce nulă ştii bine
Sală spui precum se cuvine, Nulă începe niciodată
Să-lu spui cu vorbă-ncurcată, Adică: în multe rânduri
Să stai, să te pui pe gânduri, Să Nici, îmi ieşi din minte, Că il a ştiam mai-nainte: Că aşa vorbe-ncurcate Şunta minciuni învederate.
Cându-vorbescuân adunare Despre vre o întâmplare, Ascultă ia semă bine.
Să-nţelegi cum se cuvine: Că e prea cu supărare
Să faci adesea-ntrebare, Cum, ce şi seşi mai-nainte.
Mă rogu ia adumi aminte? Mai spune încă odată!
Că-mi era ga. idulu la altă: Că aceste sântil nebune.
Şi fără de-nţelepciune, Precum şi Girax gr-eşte Prea ffir-te înţelepţesce; Celţi cu mintea ne-nţeleptă
Tocma-n urmă se deşteptă, şi atunci face întrebare, Ce ve era vorba bre?
Cinevă cândit povesteşte
Au ceva istoriseşte, Nu-i tăia vorba avută, Chiar de ţ-ar fi şi şfiută:
Şi de nu o spune bine
Întocma cum se cuvine, Trebui să stai în tăcere.
După cum regula cere: Că e prea ne-nţelepţeşte
Să-i faci vr-ună semnă când vorbeşte, Clătindă din capă cri din gene, şi să ardici din sprâncene, Ori în altu' chipă cu ţlâmbire să-ţi baţi joacă d-a sa vorbire.
Este prea barbariceşte.
Şi cu totulă mojiceşte, Cândă torbesce ore-ci De
Să-i rupi vorba ca ruşine, şi să şi că: astă poveste Nu e aşa, ş-aşa este: N-o ştii bine, ai greşit-o, Ea altă felă am auflit-o.
Iar pându stai tu în cuvântare, Nu striga în gură mare.
Precum spun predicatorii.
Şi ca în târgu publicatorii Nici vorbi iar numa-n buţie.

Încâtfl se dii se auşe, Scoţându cuvântulu din gură

Mole, cu leşinătiiră: C-aceste dau supărare, Celorii ce stau l-ascultare.

Limba în tinereţe.

Dacă n-au umblată să-nveţe, şi-n şcoli să se pedepsească.

Limba ca s-o ş-o cioplescă: Nici uă-dată să nu-I vie în capă vre o fantasie, şi să cerce să s-arate cu cuvinte delicate: Ci câtă! este putinţă

Să-şi ascundă neştiinţa, Acoperindu că ferelă A limbii sale greşelă.

Cându mergï cu altul u pe cale.

Fii în simţirile téle, în cuvinte au în tainä

Nu-lu totu’ trăgea desu de haină, la cum l-aï ţinea „nţlăbale.

S-asculte vorbele tale: Nică te vârî-n elu cu totulu.

Câtă sală îmboldeşti cu cotulu. Nu-ntrebuinţa-n cuvinte

Procuvântări înainte, şi-nceputurî prelungite.

Mari, şi late nesfârşite: C-acésta se potrivesce cu acelaşi ce voieşte să se arate cuminte.

Şiritoru, mare-nccuvinte: Fâcêndu întêiu rugăciune, şi cerându-şiertăciune cu vorbe de micşorare.

Că nu-i vrednică şi în stare Acesta s-o povestéscă, Precum o să trebuiască;

Ci tu d-aste te fereşte

Şi ce vei avea vorbesce Fără de procuvântare.

Frumoşii şi cu prescurtare, Ţiindu şirulu vorbei bine.

Şi curată cum se cuvine: N-adăoga de la tine

Alte cuvinte, streine, Nici te-ntorce îne-o-dată la vorba cea cuventată.

CAP. un.

Pentru câte se cuvin a se păfii la

Cându vine timpulu mâncării.

A prânzului ş-a cinării, Pururea să-ţi fie în minte
Să-ţi speli mâinile-nainte. Apoi viindă lângă masă, De va fi preotă în casă
— Llff – Să dea binecuvântare
Celoră ca simtă spre mâncare, începi şi tu de citesce
Şi-i ajută creştineşte; fără preotă de nu este.
Tu singură le fă aceste: Descoperiţi capulu bine.
Scoli stăi dreptă cum se» cuvine Strângeţt mâinile l-aşâţlă.
Şi la peptă le-ncrucişdţlă, Ş-aşa cu cucernicie
Zi, *Ţâţală nostru*… cum scrie; Apoi după rugăciune
Făcându-ţi închinăciune, Şeflî la masă cum se şade, şi mănâncă cum se cade „Păţlindă regulile date.
Caresă mai josă însemnate.
Ori unde ş-ori în ce casă
Cândă şeşi*. şi* mănânci la masă; Mai-nainte de câtă toate Te fereşte câtă se poate.
Să nu te scarpini vreodată.
Că e faptă defăimată. Nici îndeşertu, fără treabă
Să tuşeşti, să scuipi de geabă, şi să-ţi ştergi, să-ţi sufli năsuia
Fără lipsă, în totu' c-sulii: fără dacă din aceste
Vreună prea te sileşte, Fă-o cu sfială mare.
Şi fără de Tăsunare întorcendute într-o parte, Cum am ţlisu şi-n altă parte.
Asemenea te păleşte
Să nu mănânci lăcomeşte, Pripita sa cu grabă mare.
Ca când a nu ai săturare. Pâinea carea-ţi va fi dată N-o sfărâma niciodată, Ciupind-o să rupând-o.
Şi cu mâinile frângând-o: Ci cu cuţitula tota-d-auna Taeo cu cinste bună.
Fără cândă e mele tare.
Să caldă din întâmplare: Şi atunci iar ia aminte, şi te uită mai-nainte, Dacă cei ce ospăte-a

Cuţita nu-ntrebuinţeţlă, Fă şi tu deopotrivă.
Ne urmându-le împotrivă.
Cândă mănânci păzeşte bine să şeţii precum se cuvine, Nu-ţi pune pe masă cotula, Nici te răţlima cu totulă, şi nu-ţi umplea gura tare, îndesând-o cu mâncare, Să-ţi stea bucile umflate, şi bubele destrămate, Câtă de-ţi va vorbi neştine
Să nu-I poţi răspunde bine. Nici muia în vină bucătură, Ş-apoi să o bagi în gură: C-acâsta nu se cuvine să o facă fieşti cine.
De câta cel mari au stăpânii.
Bolnavii, cum şi bătrânii: Lor este sloboda a face.
Cum vor vrea şi cum le place.
La masă, în adunare
Se-ănda cu alţi la mâncare, Nu t-arăta nici uă-dată
Că nu-ţi place vr-o bucată: Ori băuturi ce vortt pune
Gustânda se ţlici că nu-stt bune: Nici să lauţlî vr-o bucată, S-o faci bună, minunată: Ori vinuia te mulţămesce, şi-ţi place, te veseleşte: Ci de-ţi place ori nu-ţi place.
Taci şi mănâncă în pace, Pentru că nu să cuvine
Să ţlică de rfia, ori de bine; Fără numai bre-care
De-ţi va face întrebare, Atuncea înţelepţeşte.
Frumoasa, cinstita ş-omeneşte
Spune-i, arată-ţi părerea, Cum-te gustulii îşi plăcerea
Nesuferită está taje.
Şi forte cu supărare, Cândă cineva-nglum-apucă să ceră să-i mai aducă Bucătură ori mâncare.
Fără de astâmpărare: C-acâstă obrăznicie, Este mare nebunie.
Sare dacă-ţi trebuie.
Nu lua din ea cu deşte, Că cu această urmare
Arăţi prea prostie mare: Ci mai înteiu se cuvine
Să-ţi ştergi cuţita bine, P-o e<5 jă de pâine mică.
(De nu este şerveţică), S-aşa i-aţi cu dânsulă sare Ori

piperă după-ntâmplare:

Iar nu în alţii chipu prosteşte.

Scârbosu cum nu trebuie să-mfigî în pâine cuţitulă.

Şi să-l curăţeşti mânjitulu: C-adnci cu această greaţă Celortt ce-stt la masa faţă.

Iar cându faci în a ta casă

Altoru omeni pr-n-u aii masă şi vei să-mpărţeşti mâncarp

Pe taler la fieşti care, Alege şi lor le pune

Părţile cele mai bune. Iar de eşti şoftitu la masă

Undeva în altă casă Nu grăbi să-ntinţlî îndată Mâna, în yr-o bucată, Ci aşteptă, îngăduesce

Să-ţi dea cel ti ce împărţesce Fără decă te-ndemţieţlă

Cela ce te ospătăţlă, şi rugăciune-ţi face

Ca să ei singuru' ce-ţi place.

Urâtti lucru este încă.

Oare cine cândă mănâncă, Gura, bucile să-şi umfle, şi în lingură să sufle: De aceia ia aminte.

D-o fi mâncare fierbinte Stă J puţintelu, Zăboveşte Ceva penă să răceşte, şi să se facă în stare

Potrivită de mâncare. Iar de e supă să ţlemă, Ş-o fi caldă fără sama, Mesticão ceva în taleră cu lingura să ia aeră Puţinelu după măsură.

Câtu s-oduci slobodă la gură.

Este fără cuviinţă.

Şi prea fără socotinţă, Să ridici la gură vasulu.

Şi să sorbi să veţil rămasulă: Ci pofta ţ-o împlineşte cu lingura, omeneşte.

Nici du la naşii vr-o mâncare, ia să cerci ce mirosu' are: Şi de s-ontâmpla vr-odată

Să miroseşti vr-o bucată, Este forte fără minte S-o pui altorfl înainte.

După ce-ntinţil bucătura.

Şi muşti dintr-ansa cu gura, Nu o înţarce s-ontingi

iară.

Ca mojicii de la tera: Ci îţi fă îmbucătură

Mai mică, să-ucapă-n gură, ia să o rumegi subţire, şi s-onghiţi cu lesnire.

S-acesta este ruşine:

Mâncândă pbme s-aâi măsline S-arunci sâmburii pân' Casă.

Ali să-l ascunzi pe sub masă, Ori osele din bucate să le pui împrăştiate:

Ci în talerüle. adună cu o rânduială bună.

De vei gusta vr-o mâncare, şi la gustă nu ţi se pare, Findă acră ori amară.

Şi vei să o scuipi afară, Fă-o într-ascunsă cu pa<Jă, Cineva să pu te vaşă: Apucând-o-nţelepţeşte

Să o scoţi cu doé deşte, Câtă l-acéstá trebuinţă

Nimenea să nu te simtă. Iar de el vr-o băutură.

Să ceva flemosă în gură, carea n-o suferi, nu-ţi place.

Toată asemenea vei face: Întorcându-te-ntr-o parte.

Din masă ceva departe, Ş-aşa din gură o scóte.

Ascunsă, ferită cată se póíe, Să nu pricinueşti. grâţă Celora ce stafl de faţă.

Sâmburii de păme iară

Nu-i scuipa din gurafară, Să caţlă de susii, din aeru.

Ci cu mana-i pune-n talerii. Prostii lucru e, <5 re cine

Cuţitulă în mână cândii ţine în toată vremea la masă.

Şi din mână josu nu-lu lasă: Ci-npunge cu eltl în toate.

Au din vasti bucate scote, şi le aduce la gură, Din urâtă învăţătura.

Cându mănânci aii bei la masă.

Nu-ţi suci ochi prin casă, Uitându-te cândii la unii

Şi cândii la alţii, ca nebunii, la cându ai de omeni frică, Cumva ceva să nu-ţi ţlicii.

Este prea fără de minte, Cu şervetulu dinainte

Să-ţi – ştergi su dorea şi nasulu, Cum şi mâinile, ori vasulă. Muşcându din ceva cu gura

Ori vei gusta băutura, N-o da altoră înainte, Că nu e lucru de cinste.

Degetele nu le linge.

Ci câtă poţi nu le atinge să le mânjeşti de bucate, ia să fie toată curate: De aceia-s rânduite

Linguri, furcuţe, cuţite, la să-ţi fie în locă de deşte S-apuci ori ce-ţi trebuie.

Ia aminte şi păleşte

Să nu mănânci mojiceşte: Cândă mesteci îmbucătura

Nu pocni plesnindu cu gura, Nici scârţâi din măsele, Că şunta lucruri foarte rele.

Când bei nu a sugea din buze, Să răsuni să se autle: Nici înghiţi lăcomeşte

Să-nghiorţă I dobitoceşte: Ci băutura să-ţi fie Frumoasă, cu omenie.

Să nu roţii vr-odată ose.

Că sunttt lucruri mojicdse: Ori să le spargi în masele să sagi măduva din ele: Nici alte precum: alune.

Migdale, sâmburi de prune. Nici s-apuci să rupi cu gura

Din pâine îmbucătura: C-aste t<5 te împreună Şunta hulite totu-d-aună.

Cu ochii nu te abate împrejură, l-alte bucate Care-su la masă aduse, şi-naintea altoră puse.

Este forte fără minte.

De la alţi pe dinainte să răpeşti, să ei mâncare.

Fără nicio ruşinare: Ori din pome ce vor pune să alegi cele mai bune. Ci gustu-ţi îndestuleţlă.

Cu cele ce să-ntâmplâţlă în partea cea despre tine, C-aşa e cinstiţii şi bine.

Cândii torni în păharii, păleşte

Să nu-lu umpli lăcomeşte, Ci puţinelii golii îl u lasă

Cia să nu curgă pe masă.

Cându ai mâncare în gură.

Să nu ceri de băutură: Nici să-ncepl de vr-o pricină să vorbeşti cu gura plină. Cândii veşI că bea celii mai mare, Stai atunci din cuvgntare.

Nici mânca din vi-o bucată, Nici bea cu dă de odată.

F6 rte greţoşă lucru vine.

Cându va să bea vin neştine Intera puţină să sorbească.

Să stea gura să-şi clătâscă, Dup-aceia să-lu înghită.

Apoi să bea rămăşiţa f D-aceia tu îngrijeşte

De bea precum trebfleşte, Nici iute cu grabă mare.

Nici încetă au mele tare, Ş-una ş-altă părăseşte!, Potriva obicinuieşte.

Totă-d-auna îngrijeşte.

Şi cândă vei să bei păleşte să te ştergi înteiu la gură.

Cum şi după băutură, Cu şervetu-ţi dinainte.

Precum facă toţi cei cuminte.

Şi iar dupg, băutură

Luândă paharulu din gură, Nu făcea lungă suflare, la după un muncă mare.

Şi nu bea din pahar vinulu cu prerumperi cu ordinul Q, La gură desu desu puindulu şi câte puţinii sorbindulă.

La masă în timpulii mâncării

Şi de faţă adunării, E impptriva cuviinţii

Să stai şi să-ţi cureţi dinţii, Cu cuţitulu ori cu deştulu.

Ori să ţi-i ştergi cu şervetulu: Ci acâstă trebuinţă

Fă-o după cuviinţă cu ştiucatulu cum e dată, Ali cu vr-o pană tăiată: Însă iar şi cu aceste

Slobodii şi iertatu îţi ester

De veţii făcând bre cine, Iar de nu, nu să cuvine.

Şi acesta nici dată

Nu e faptă lăudată, Să dai cuiva îndemnare.

Şi să-lu sileşti la mâncare: Căci cu multă ta poftire,

şi-ndemnarea peste fire, îi el corajulă ce-lu are, şi voia spre desfătare.

De pofteşti tu băutură

Mal multă peste mesure, Nu da altora îndemnare.

Nici sili pe dre-care să bea fără de plăcere, şi inima câtă nul cere.

De te va-ndemna pe tine Dintre meseni ore cine, Să bei multă câtă nu-ţi place, şi prea multă silă-ţi face:

Cu dragoste şi cu cinste.

Şi cu plăcute cuvinte Spune-i că nu-ţi este bine.

Sau de dânsulu greu îţi vine: Iar vrandu după cuviinţă

Să nu-i strici a sa voinţă, Lă păharulu de la dânsulii

Şi bea puţinelu dintr-ansulu, şi iară cu plecăciune Dându-lu cereţiertăciune.

Depărtâflă de la tine

Acelu năravu de ruşine, Ş-acea faptă mojicească, Urâtă şi nebunâscă, Care o făcu l-adunare.

De silescu pe fiă-care să bea de rându micu’ şi mare.

Cu scurgere pe păhare: Şi de n-o vrea bre-cine

Să scurgă paharulu bine, Iaii şi vârsu vinulu dintr-ansulu De-i umplu haina ne dânsulu:

Ş-asta adică urmare

O facă ca din amoră mare, şi ca din prietenie, Vrândă se facă veselie.

Îndată după mâncare

Nu te duce la culcare, Ci cându te scoli de la masă Umblă puţinelă prin casă, Ori ieşi prin curte afară.

De este vreme de vară: Pentru c-acâstă mişcare îţi aduce folosu mare.

Şi fă-ţi pentru totu’ d-auna A

La masă dietă bună, Nu te-ndopa cu demâncare.

Nici bea pâne le-mbătare, Câtă se te-ngreueţlî tare. Se remâi în nemişcare: Ci mâncarea, băutura. Se nu-ţi

întrâcă măsura.

Ca să poţi şi după masă

Să misei să umbli prin casă, şi să-ţi cauţi c-uşurinţă

Avut-ata trebuinţă: Iar cea multă îmbuibare w în bere şi în mâncare, Lasă să o săvârşească

Şi să o obicinuiască Lacomii, multă mâncătorii, De pântece închinătorii, Cari-ntraloră veţuire

Să târască fără simţire; Tu însă d-asta urmare

Te fereşte forte tare, şi îţi portă – totă-d-aună Tote cu măsură bună, Cum îţi iubeşti iolosinţa.

Lucrulă tali ţi trebuinţa, Aşa să-ţi faci regulare

În bere şi în mâncare. Şi-n vasă mal lasă bucate, Nu le mătura pe thte.

Încâtu în mâini apucându-lu

Să-lii speli cu pâine ştergându-lu.

La masă vorbele tale să fie toate pe cale, şi la vremi cuviincioase.

Regulate, priiciose, Iar nu fleacuri negândite, şi la lodi nepotrivite, Care să dea supărare.

Scârbă şi îngreţoşare, Celorii ce şedii la masă, şi tuturora din casă.

Pe nimeni din adunare

Nu opri de la mâncare, Pentru vorbă fără treabă, De nimica şi de geba.

Cându la masă vorti fi date

Multe feluri de bucate, Gustulu, nădejdea nu-ţi pune Numa în cele mai bune.

Şi să grăbesci din măsele, ia să te saturi din ele, Ci primeşte şi scote Câte puţine din toate.

Cândă ceea ce osteneală

Isprăvească, şi înceteţlă, Atuncea şi tu grăbeşte

Ma! curândă, de isprăveşte, Să nu caţii în defăimare că eşti fără săturare.

E-mare obrăznicie.

Şi prea urâtă mândrie, Să-ţi cauţi ţie şedere
La loculă celă d-anteiere: Iar dacă te îndemneţlă Cela ce te ospeţe-a, şi să şeşI-ţi ţlice ţie
La loculă celă de protie, De ai acea vrednicie
N-aştepta multă să te-mbie.
Ci mergi şi şeflî, te supune împotrivă! nu te pune.
Şi acesta să ştii bine.
Nicidecum nu se cuvine, De câte ori pul la gură
Paharul îi cu băutură, Să închini de senătate.
Ca ţeranii de prin sate: Ci destula numai odată
Cândii bel într-untâiaşi dată, şi celelalte păhare
Beale fără de-nchinare: Osebita când a vora să-nchine
Cumva pentru ore-cine, Atuncea şi tu urmeţlă.
Şi închină, grătule-a Zicenda mal multe cuvinte, la să-l dai căzuta cinste.
Nicăiri şi niciodată Nu e faptă lăudată
Necăjirea şi iuţâla.
Certa şi ne în Voiala, Care strică şi preface
Pe locă ură şi nepace: Mal vârtosă la ţleefeturi.
La ospeţuri sau la chefuri Acestea cândă să-mpreună.
Multă ră aducă totă-d-auna; Ci dacă cum-vă la masă.
Vei vedea că te apasă Cifle-vă şi te-ntărâtă
Cu vr-o vorbă amărâtă, Tu-n acela ce Su te opreşte
Şi necaflu-ţi grăpâneşte, Lăsându pentru altă dată la vreme încuviinţată; Dar mai vârtosă te păleşte, şi câtă poţi te stăpâneşte Mânia să nu-ţi abată
Cândă eşti cu streini vr-odată.
— 139 – CAP. IX.
Cum să cuvine a se purta cu prietenu'.
Cu căţii e de trebuinţă şi de mare cuviinţă, în aceia capu' de a scrie
Ce ce spre prietenie, Cu câtfl mal multa-mi pare cu greu. şi cu strâmtorare, Să daa povaţă deplină

Despre această pricină: Că după deosebirea
A personelorii şi firea S-a făcută obişnuire
A purta împrietenire, Despre care mulţi făcură
Vorbă şi învăţătură. Cum trebui să se urmele
Şi să se-ntrebuieţe-e, la ceea ce la oricare E de forţe lipsă mare;
Socrat ritorulă ceia mare Ne-nvaţă, cu-ndestulare. Te mestie-nţelepţeşte
Multe iar ne sfătuesce. Solomon cela mal cu minte, şi Sirax, de mai-nainte, Nu puţină-nvăţătură
Să scrisă în sfânta scriptură, Cum trebuie să fie
Purtarea-n prietenie; Din care» scrieri neştine
Se poate folosi bine De va sta ca să culeagă.
Şi din toate să aleagă la albina cum adună
Din flori dulceţa cea bună. Deci că vă puiă-nainte Numai acele cuvinte, Care ve da A îndemnare
Să veniţi spre luminare, şi care se va deştepte Spre cele mai înţelepte.
Pururea adu-ţi aminte
Despre aceste cuvinte, Cu care te sfâtuieşte
Pitagoru înţelepţeşte, Adică: să nu-ţi faci ţie
Prieten ori ce om fie, Nici te grăbi vreodată
Fără vreme-ndelungată să dai mâna c-oare cine
Pene nu îl âi cunosc! bine – Că nu la urmă să-ţi pară R6 u, şi căinţă-nţladară, De fapta ta cea prostescă.
Negândită şi orbească: Că mai bine este ţie
Să nu aibi prietenie cu mulţi, cu fireşte care, şi să fii în defăimare, Că eşti cu fire greţosă, Rea şi neprietinosă, De câtti s-aibi prietenie cu cei fără omenie.
Şi să petreci în viaţă
Cu firear lor cea-ndrăzneţă, în năravuri desfrânate7 Urâte şi defăimate.
Şi să n-aibi în socotinţă, Că vei avea folosinţă De la prieteni, care

Îl vei fare numără mare: Căci şi de-i vedea vreun bine
Făcută de la ore cine, Vei fi silită acea faptă, După cuviinţă dreptă, Se o-ntorci la fiecare.
Chiar ca şi o-mprumutare: Că de-ntorci făcutulă bine.
Te iubeşte fieşti cine, Iar delă laşi în dar se-ţi fie, îl faci pe toţi vrăjmaşi ţie.
Cândă ore-cine-ţi place, şi-vei prieten ală face.
Nu-ţi încredinţa îndată
Taina ta cea-nteresată, Până nu l-ai cercaţii bine
Să-lâl pricepi cum se cuvine, Se veţi! ce năravuri are, Ce fire şi ce purtare: Că de s-o-ntâmpla vreodată
Să-ţi spui taina cea păstrată la vreun viclenii din fire.
Iubitorii de clevetire, Care se bucură tare
A vedea p-aM în rea stare, Te vei da de naşii pe tine
Să te porte după sine, Cum. se trage-o aţiştfră.
Pe iţe când Q se-nfaşioră, şi se portă de nevoie.
Ori încotro o-n covore: Aşa vei fi totii-d-auna
Supuşii lui, de voie bună Şi se tremuri, se aibi frică De vorba lui cea mai mică.
Nicï te „Wedinţa vreodată.
Celora ce se arată cu vorbe linguşitore.
Dulcï şi înduplecătore, Ce-ï autlî flicândă adese.
Despre lui ne să nu-ţi pese, Că-s cu totulă totu’ d-auna
Ală tăă cu credinţă bună: De nu cum-vă maï-nainte De aceste ţlise cuvinte, Nulă vei fi cercată pe densulă. Se ve-ï ce este şi-ntrânsulă, Aşteptă ca prin urmare.
Pêne la vr! o întâmplare, Sft-lu ispitesc! cum se cade, De stă-ncredinţă au cade.
De afli la vr-o pricină
Pre vreun prien cu vină, Care încă n-o ştii bine, Ci ţ-a spus-o <5 re-cine, Niçï de cum nu se cuvine Seli! mânie în tine.
Şi să-lu urăşti fără ştire, Prin a altorii clevetire, Cari

de vr-o pizmă pote.

„Chiar de la denşi o scote, şi viindii minciuni o spune.

Ca să facă urâciune: Ci cheamă fără să-ntâr-le Prietenulu teu să vier şi-l descopere-nainte

Autliţele cuvinte, Cum şi să-l arăţi să ştie

De avuta ta mânie: Şi de s-o-ndrepta presine

Cu răspunsu' cum se cuvine, Iartă-lu, şi iarăşi să-ţi fie Prieten ca ş-inteiii ţie, Iar de remâne în stare

Fără cuvântu' de-ndreptare, Atuncea nu al păcate

Să-lu urăşti după dreptate.

Cu vreun prieten vr-odată De vei avea judecată, urï undeva în altă parte

Vei avea sfâdirï şi cérte, la sémă, te stăpâneşte

Nu-ï răspunde vrăjmăşeşte, Cuvinte nesocotite.

Prôste şi jieomenite, şi să-i deşiri înainte

Câte-ţi vină în buţlî şi-ai iminte, Uitându-n acea minută

Prietenia avută, Şiji petrecerea cea bună

Ce o făcăţi împreună: Ci câtă poţi să aibî ferelă.

Ca să ¿în daï la ivélà Tainicele lui cuvinte.

Ce ţi le-a spusă mai-nainte Pêne cândă nu te sfădiseşi şi cu densulu te iubiseşi; Pe care urmare bună

O poţi păşi totu-d-auna, De-ţi vei aduce aminte D-aste înţelepte cuvinte: „P b prieten am să-Iii iubeşti

Ca cându mâine o dă-ia ureşti, şi iar am aşa-să-ia ureşti

Ca când a mâine o să-lu iubeşti.

Cendu vorbeşti de vreun prieten.

Fii în laude măji eftipu, Nu te scumpi aşa tare, la acei ce li se pare că se păgubescu pe sine.

Cândii laudu pe bre-cine, şi tremurii, le este frică.

Vreun cuvântu' bunii să nu ţlică: Nici iar să întrec! mesura, Pornindu-ţi slobodă gura să ia l-au<Jî, să ia nici de bine

Pe câta nu-i se cuvine – C-aceste doug împreună
Şunta liulite totu’ d-aună: Ci câte pe dânsulu are Vrednice de lăudare, în fiinţă le răspunde.
Sub tăcere nu leascunde:
Şi iar pe câte le are
Vrednice de defăimare, Pe câtă poţi le fă pe ele
Mai mici, şi mai uşurele şi chemându-lu între tine.
Cândă nu e altù ore-cine, Ilù vei îndrepta frăţeşte Despre cele ce greşeşte
Prieteşugulu, din toate.
Niciodată nu se poate în viaţă să se ţie
Sigură, cu statornicie, De nu-şi va potriviirea, Cugetulă şi năravirea: De aceia „totu-d-aună
Caută şi te-mpreună cu ceea ce se portă bine, şi să potrivescu cu tine în năravuri şi-n gândire.
Fără nicio osebire; Iar cu ceï ce au purtare Vrednică de defăimare.
Cu năravuri urâcibse.
Rele şi necuviincioase, Te fereşte totti-d-auna
Să nu te-adunî împreună, Nici fă în prietenire
Cu astu-felu de omenire: Ci cum am ţtisfi, sârguieşte
De te-mprietineşte, Cu ceea ce porţii în lumi
Cinstită şi lăudată nume: Căci, omulfi cu cine are împreună adunare, Lipseşte şi elQ să fie urmăritorii lui soţiew
Urâta lucru este tare.
Şi forte de supărare, După ce face neştine
Prietenului se & bine, Să stea să ilă socotescă.
Şi des să ilii pomenâscă: Că o astu-felil de urmare întocmai aşa se pare, la cându iar dă-n faţă palme
Cu ocări, şi cu sudalme; De aceia celă cu minte, Care înţelege şi simte, Cându face. culvă vr-unu bine;
Ca sală uite se cuvine, Fără în cugetă sală pune.
Şi altă undeva şălă spuie: Dar şi celu ce primeşte Yre

un bine, ferebuieşte, După dreptă datorie

Recunoscătoră să fie, şi pururea să-ngrijească înapoi sală resplătescă, Iar nu acea-ndatorare să o pune la uitare.

Darulă iar nu se cuvine, la sală facă bre-câne cu gândă să se folosească, şi să se negustorâscă.

C-acesta o făcu Birtaşii.

Cârciumărit şi boltaşii: Dacă după aşa lucruri

Vei fi şi tu să te bucuri, şi să te-ntristeţii pe urmă

Acelea cându ţi se curmă, Astu-felâi de prietenie Nu are statornicie – Şi nu ţine niciodată în vreme îndelungată.

Pentru dat-a imputare, Dojenire şi mustrare, Nu strica prietenia

Au iubirea şi frăţia: Ci cândii vei fi pe dreptate

Intruntatu de vr-unîi tratâ, Sufere cu bărbăţie.

Şi nu areta mânie, C-aste-sâi semne adevărate Ai dragostei cei curate: Iar care nu dojeneşte

Pe prieten cândti greşeşte

Ci ori ce lucruri va face

Le suferă şi le tace, Acela n-are nicio dată Dragoste adevărată, Ci a sa prietenie Este cu făţărnicie.

Pân-a nu faci cu neştine

Prieteşugă ş-amoră bine, Prejudecă mal-nainte

Lucrulă câtă poţi mal cu minte: Căci după-mprietenire.

Şi după ce faci iubire, Să stal să faci judecată cu mintea ne-mpacată, Despre cele ce o să-ţi fie

Dintr-aşa prietenie, Atunci va fi a ta faptă /Cu totulă neînşelăptă, şi-nflădarnică căinţă.

Fără pici o fol Qsinţă; fără de te-nşeli vreodată, şi te-ndrăgostedl îndată

Cu vre o persună, care Nu are bună purtare, şi la urmă, prin urmare

Vei afla ce fire are, După, rteşă-lu de la tine

Pân-a nu-ţi face ruşine, şi pân-a nu-ţi perţlî în lume

Cinstea şi avutulu nume. Pe toţii necunoscătorulu, şi pe nemulţămitorulu, Să nu-lu ajuţi niciodată, De ai în capii judecată, Nici să aibi cu aşa fire în viaţă împrietinire.

Prietenulu teii cându are

Lipsă şi nevoie mare, Au cândii din starea sa scade.

Şi-n nenorocire cade, Ajutălu după putere.

Iar nu-lu trece eu vedere: Că la aşa întâmplare De-lu laşi în necercetare.

Arăţi c-ata prietiirie

A fostă cu „făţărnicie, şi nu-i iubeai omenia, Ci punga şi avuţia: Pentru care înţelepţeşte

Diogen aşa grăieşte, „Nu lovi p-ajutătoifulii

— Ca p-un vasu' golu, cil piciorulu, Căruia tu mai-nainte»

Te plecai şi îi dai cinste, Cândă era plin de bucate şi de altă bunătate".

Caută ca să-ţi faci ţie Prieteni cu omenie, Adică învăţaţi, cu minte.

Şi cu înţelepţeşte cuvinte, Iar nu slăviţi, cil avere

Şi daţi într-aloră plăcere – Că la aceşti o să-ţi fie JSI – adejda în bogăţip, şi Bă aştepţi folosinţă Prin a lor ajutoj-wts:

Iar de la cei dainainte

Ai să nădăjduieşti minte, Că ai să autli povaţă-Cum să trăieşti în viaţă – Cum să te porţi cu ori cine.

Ca să sporeşti spre mai bine; Şi să dobândeşti în lume

Cinstitu şi lăudaţii nume, Pe carii tu toţii d-aună

Ascultânda cu râvna bună, în scurtu timpii te vei preface.

Şi ca dânşii te vei face, După vorba cea obştescă

Care e prea-nţelepţească, „Cu cine ai adunare, la elu vei fi prin urmare".

Prietenulu tău, care

Iltt ai în dragoste, mare, Nul făcea greutate
Cu poftirî de senătate, şi să-i aduci supărare cu deas-ata-ntâmpinare.
Ca nu în loculu iubirii.
Şi alţi împrieteniriі, Sală porneşti să se scârbâscă.
Şi sală faci să te urască: Adu-ţi pururea a-mi Dte
Despre aceste cuvinte, Cu care prea-nţelepţeişte
Sirax te povăţuieşte: Eăreşte-ţi, ţlice, vinitulii.
Şi-ntălnirea cu iubitulu; Că deas-ata cercetare
Aducându-i supărare, D se va urî de tine, şi nu te va vedea bine.
Nici să-i bagi vorbele-n semă, Cândă tertfgă şi te cheamă, ia să pofteşti totă-d-aună să petreceţi împreună: C-aste ţeremonii iubite.
Suntu lucruri obişnuite, Care să facă de ori cine.
Cându îl u vădu că prea rară vine:
Iar dacă să întâmpină
Şi venirea-l să-ndeseţlă, Ţeriaoniile acele
Îl le facù mă! puţintele, şi din fii în ţii le scurtâţlă
Pêne de toată le-nceteţlă De aceia tu păţleşte
Şi mai rarii te întâlneşte, Chiar şi cândă al trebuinţă să-l cer! vr-o ajutorinţă, Ori că al prin întâlnire
Yre unu sfatù au vr-o vorbire, şi mă! vârtosù pentru care A-l! mă! avută cuventare: Dacă numa! vr-o-ntâmplare.
Yr-un păsă, vr-o nevoie mare Te va sili să te pôrte
La dânsulă adese forte: Pentru că rara-ntâlnire Este la toţi în iubire, şi toată d-auna cinstită, Plăcută şi omenită.
Precum o şi vedem pâne.
Ş-o facem fireşte cine: Cându vedem raru p-ore care.
Multă mai plăcutu ni se pare, De câtă acelu ce s-adună cu noi adese-inpreună.
Cându prea de multă ore cine
Nu să întâlnită tu tine, şi mergi după întâmplare
Sală vei, să-i faci cercetare, Nu fi ca Angiracare

TJşoru s-adâncă la mare, şi dacă-şi înfige ghiara.

Cu greu să scote afară: Ci fiindu că pe dreptate să ceru ţaţe regulate. Multă mai bine este dară

Să pleci, şi rău să le pară, De câtă de lunga-ţi şedere

Să le vie îngreuere, şi vorbele-ţi cele multe, De. silă – să le asculte:

Osebitu cândii vr-o treabă

Care nu se face-11 grabă, Au că vr-o cuvântare

Care e dejipsă mare să se-i, să faci zăbovire Până se-şi ia & AvârşirQ: Că atunci să-socoteşte

Forte cu totulu, posteşte, Să tai vorba cuvântată.

Şi să pleci, să ¡mergi îndată.

Prieten bun cu credinţă.

Şi drepţii după cuviinţă, E acela ce-ţi arată

Dragoste adevărată, Iar nu acela cei place

Ţeremonii multe ai face, şi ai spune înainte

Linguşitâre cuvinte: Nici acela ce iubeşte

Să-i fi supusu cum voieşte şi să te tragă pe tine Intru thte după sine.

Ci acela care îndată

Şi la tine este gată Treaba şi voia să-ţi facă.

Ca şi dă ţie să-ţi placă, Cândă! dai povgţuire.

Yre un sfată, vr-o dojenire, Cu răbdare le ascultă, şi cu bucurie multă; fără în altă chipă de este.

Şi nu le face aceste, Acela nu-ţi este ţie

Prieten bun şi soţie, Ci stăpână să-ţi poruncească, şi cum-vă să te sucâscă: La acesta-nţelepţesce şi Aristotel grăieşte: „Prieten bun este care

Are într-însulă răbdare, şi sufere supărare

Ali necaflă, după-ntâmplare”. Răbdare dar trebuie, Prieteni cine voieşte.

Nu ţlicu iar să-i suferi t<5 te.

Că acesta nu se poate: Nici iar de vei fi cu miuţe.

La prostele lorii cuvinte Nu te vei lua în sfădire, şi-n

ocări cu gâlcevire; Nici de ori celucţu fie
Să ţii de dânşii mânie, Supărându-te
Căci nu ţ-aQ Clăutatfif bine, Ali căii cu-ndestulare
Nu ţ-au făcuta gratulase. Şi-ntrebări de sănăta-Săţidse, ndelungate: Că de vei fi du jsă-ţi placai
Aşa nimicuri să-ţi facă, Ş-aşa vorbe să-ţi înşire-Naintea, cu linguşire, Să ştii că te faci de sine
Uraţii la fireşte cine: Căci nu ştii cum să cuvine Prieteşugu-nce ţine.
Şi în ce să-nchipue-te Prieteşugulfl, fireşte.
Yr-un prieten când fi nu-ţi place.
Şi na vei să aibî a face, încetă, încetă fugi, te trage.
Fără de sama să bage, şi aşa înţelepţeşte
De dânsulă te despărţenie: Iar na să te ei la certă.
Şi la sfădire deşertă, Nici ţinea în tine mânie.
Şi ură să vrăjmăşie, Că e lucru fără minte
Şi cu totulă de nebin & e, Să porţi urgie şi pată P-acelă celă iubiai odată.
Nu fi niciodată-n viaţa
Prietenului povaţă, şi pricină de Smifitelă către vreo potienblă:
Nici umbla cu videşugulu A-i strica prieteşugulă, Ci-i păleşte cu tărie
Taina lu'! ce o ve! ştie, De câtă de mare nevoie.
De silă şi fără voie ia să scap! de vr-o vină
Fiindcă chiar dă de pricină, Or! de-utr-alul pârâciune
Vi. s-a-ntâmplata urâciune, Dar nicidecum nu! spune
Tainele lui cele bune: Nu <jlicu cele de hoţie, Să cele de tâlhărie, Ş-alte «are şunta în stare A fi de pedeapsă mare: – Ci păleşte câtă se pote Pururea, p-acele toate, Care strică înfrăţirea, şi între printeni iubirea.
Acelu prieteşugu, care
E prea cu dragoste mare, De multe ori prin urm & re Naşte şi ură iar mare: De aceia dar iubeşte

Potrivită, câtă tţ? ebuieşte, Va să aibi prietenie Lungă, cu statorbicife)

Vi elen om să socoteşte», Acelu ce nădăjduieşte să ia de la bre-cine

Vreo facere de bine 3 u minciuni, cu linguşire.

Ou făţarnică!, iubire-şi după ce dobândesce

Aceia care doreşte, 3 ă lepădă şi să trage.

Ne vrându în semă sală bage.

De omulu celu ce şopteşte, şi pare să sârguieşte.

Cu minciuni, cu clevetire

Să aţâţe învrăjbire, Fugii de elu, te osibeşte, Te scutură, te fereşte la de o Aspidă, care Otrăveşte forte ţâre.

Şi să nu creţii niciodată

Defăimările îndată, Ci prejudecă, cu mintej

Autlitele cuvinte, Să veţlî nu cumva sunfu ţie Zise de „vr-o vrăjmăşie.

În sfârşitn dar aste toate

Le păţleşte, câtă se pe 5 te, şi pe mici, şi pe mari iubeşte.

Cu toţi de Qbşte vorbeşte, (însă nu cu fieşti care

Prieteşugă ş-adijnare), Celoru mari la fiă-care Dândă supuneri ş-ascultare.

Celoru bătrâni de câta tine.

Dându cinstea ce se cuvine. Celorfi de mai mică stare.

Dându plăcută cuventare. Celoru de potrivă ţie.

Dându unire şi frăţie, şi celoru ce te învaţă

Să procopseşti în viaţă, Povaţa le primeşte, şi îi respectăluieşte.

CAP. X.

Despre cântarea biserice Scă.

După dreptă datorie, în sfârşita voesca a scrie Oare care învăţătură.

Pentru cei ce cânta din gură.

— Ca ce trebuie să ştie Celu ce-nvaţă musichie.

Şi ce reguli şi? păţlescă, De n-o vrea să se hulescă.

Mai întâia ori ce cântare.

Trebuie prin urmare să o-nveţe ca s-o ştie

Regulată, pe musichie, De la dascăli cu ştiinţă, şi cu bună iscusinţă: Ş-apoi învăţată tine

S-o cânte, cum să cuvine: Că-naltă chipă acea cântare

Regula ei de nu-şi are, Va adiice greaţă mare Celoră se sta A l-ascultare.

Cântarea cândă vei începe

(Ascultă şi te pricepe), Toată d-auna îngrijeşte.

Grlasulă de mijlocu pâţlettfy Nu lua suşa aşa tare, Nici josă fără cumpătare:

Că cea prea înaltă cântară

— Ţi aduce în peptfi grămard, şi face glasulu ţibierare.

Care nici uM gustd ton are; Iar cea de josu bu să pe 5 te Lesne la capăt & îi fecote, Ci să pierde, nu s-alege, Nici ce ţlici nu să-nţelege.

Şi cântă, cu glăsQ culcernicu.

Mângâiosu, nu prba puternicii: Lin suc şi lin cobori, Cu glăsuire uşidră: Nici prea rarii cu Zăbovire, Nici prea iotd (Tu pripire, Ci de mijlocii căţii se cade.

Şi cum mai frtimosii în şade, Păţlindu şi pe ¿am se pote

Tonulu la vorbelă totei, la şi an firătfcacitirte, Fără nicio osebire.

Cântarea bisericească

Trebui să: se obişnuiască Din cântecele de lutne.

Şi din acele de glume: Că tottt-d-auna aceste

Să cântă precum ştiută este, La adunări să petreacă.

Şi veselie să facă: fără acelaa se cântă în Triserica

cea sfântă, Ş-unde facă, din întâmplare.

Cuviosă adunare, Spre lauda şi mărire

Yre unui sfântă dei sârbire; De aceia trebuie

A păţii cucerniceşte A lor bună cuviinţă

„Ş-ale cânta c-umilinţă. Niciodată în cântare

Să nu faci vreo strâmbare şi vreo schimonosire, Din urâtă nărăvire:

Că unit din tinereţe, încă de cândă mergu să-nveţe –, Se obişnuiescă cândă cântă.

De se muncească, se frământă, Nu sta A într-una locu cu trupulăi

Leagănă din capă ca Cuculu: Alţii iar (ne putincioşii)

Se gâtuescă ca Cocoşii, Sta A reţlimaţi într-o rână.

Proptescu o-ra-ulu de mână, Da A din picioruţ ţibieră din gură.

Scotă glasulă cu lătrătură, Bată cu deştele pe carte.

Facă uruitei figuri deşarte: Care facă pe fie cine

Să râflă, nlocă să se-nchine, şi-ţi locă să se umilescă, Îi facă să păcătuiască; Tu dar d-aste te fereşte.

Şi cântă cum. trebuie, Dacă bine nu îţi pare, ia să fii în defăimare.

Acesta sfântă cântare.

Co cântu cetele şcolare, VE (} *enău că fiefte*, *care o iubeşte forte tare*, *jŞi-şi punu copâţ acasă*

Ca să o cânte la masă, *O puseiu în astă carte*, *Tipărită iar* & *parte, la* s-o *cânte fiă-care Fără se împiedicare*.

Glasulu 3, *au gedur*.

Cântarea dimineţii, Din buiji nevinovate, Cui altui se cuvine, Puternice părinte, De câta ţie a da?

tu insufli voia-ţi la protectori, noştri.

Tu eşti stăpenii a thte; Tu eşti prea bunulii tată:

A ta putere sfântă Făptura ţine-ntreagăj Ne ţine şi pre noi. Şi ţii nestinsă Voeaţi hi Protectori noştri.

În ¿inimă, n totu’ omulu Tu ai sădită dreptatea, Unirea şi frăţia, Tu, conştiinţa scumpă.

Tu bună d-avem ne-ai dată. Tu-ndreptezâşi insufli pe protectori noştri

P-aceste saduri sfinte, Răcoritor e ploe De adeverii să pice, Să crească să dea rodulu, Să fim prea fericiţi. – Să fim oda, la yrednici de protectori noştri îndreptăţorulu lumii, Tu ai slăvită rţoroade.

Le-ai daţi-i tu legi prea sfinte Ce ţin! aceste saduri; Slăveşte şi pe noi.

Şi varsă mângâiere-ţi în protectori noştri.

S-aceste legi prea drepte Ori ce uorodii le calcă, Sau care nu le ştie – Cade, ruin remâiie, Să face neştiuţii.

Dar tu ai dovedito la Protectorii noştri.

Cu toţii dară ţie Cântăm cântare nouă; în flacăra unirii întindem mâini la tine, Rugăm să ne-nsoţeşti. Şi-nvecl să-nsufli voiaţi în protect. noştri.

I. Eliade.

fine.